

Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje

Aktualizace pro roky 2021 – 2026

Obsah

1. ÚVOD DO ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY	5
1.1 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.....	5
1.2 Účel a metodika Koncepce EVVO SČK	5
1.3 Východiska Koncepce EVVO ve SČK a legislativní předpisy týkající se EVVO	7
1.3.1 Krajské koncepce v oblasti životního prostředí a zemědělství	8
1.4 Vzájemný vliv EVVO a cílových skupin	9
2. ANALYTICKÁ ČÁST KONCEPCE EVVO SČK JAKO PRVNÍ KROK K ENVIRONMENTÁLNĚ ODPOVĚDNÉMU CHOVÁNÍ	10
2.1 Krajské vzdělávací instituce	10
2.1.1 Krajské informační středisko Středočeského kraje	10
2.1.2 Vzdělávací institut Středočeského kraje	11
2.2 EVVO ve školách	12
2.3 Nevládní neziskové organizace	12
2.4 Ostatní subjekty působící v EVVO	14
2.1 Další subjekty zapojující se do EVVO.....	16
3. ANALÝZA ČINNOSTI JEDNOTLIVÝCH STŘEDISEK EVVO	17
3.1 Naučné středisko ekologické výchovy Kladno-Čabárna	17
3.2 Ekocentrum Huslík.....	19
3.3 Ochrana fauny ČR Hrachov	21
3.4 Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	23
3.5 Ekologické centrum Orlov.....	26
3.6 Realizace projektů SČK v rámci EVVO za minulý rok	28
3.7 Komunikace kraje v oblasti EVVO	28
3.8 Shrnutí analytické části	29
4. SWOT analýza oblasti EVVO ve Středočeském kraji	31
5. STRATEGICKÁ ČÁST KONCEPCE – VIZE, CÍLE A NÁVRH OPATŘENÍ PRO ROZVOJ EVVO VE STŘEDOČESKÉM KRAJI.....	33
5.1 Vize Koncepce EVVO.....	34
5.2 Stanovení opatření v návaznosti na podoblasti EVVO	37
6. PLÁN REALIZACE AKTIVIT - AKČNÍ PLÁN	39
6.1 Strategická oblast 1: Udržitelnost systému a prostředí pro EVVO a EP	39
6.2 Strategická oblast 2: Kvalita, diverzita a inovace v EVVO a EP	42
6.3 Prioritní oblast 3: Spolupráce, síťování, propojování EVVO a EP	47
6.4 Prioritní oblast 4: Posilování postavení a porozumění EVVO a EP - propagace, PR, popularizace ..	49
6.5 Prioritní oblast 5: Vzdělávací cíle a relevantní témata EVVO a EP	51

7. ZÁVĚR	55
8. POUŽITÁ LITERATURA	56
9. PŘÍLOHY	57
9.1 Příloha 1: Pojmosloví	57
9.2 Příloha 2: Bližší popis EVVO ve školách ve SČK	59
9.3 Příloha 3: Organizace sdružující střediska EVVO	62
9.4 Příloha 4: Financování EVVO.....	64
9.4.1 Financování EVVO z prostředků Evropské unie.....	64
9.4.2 Financování EVVO z prostředků státního rozpočtu	64
9.4.3 Dotace od Středočeského kraje	65
9.4.4 Neveřejné zdroje	65
9.5 Příloha 5: Standard dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO člení kompetence dle cílových skupin	66

Dokument zpracovala společnost **Centrum Informační Společnosti, s.r.o.**

IČO: 018 76 129, DIČ: 018 76 139

Telefon: 776 606 916

Web: www.ciskurzy.cz

E-mail: daniela.spiesova@ciskurzy.cz

Ve spolupráci a s velkým poděkováním za cenné rady a připomínky odborníkům:

- Daně Belušové (NSEV Kladno-Čabárna)
- Ing. Martě Bryndové, Ph.D. (Ekocentrum Huslík - Poděbrady)
- Lucii Samekové / Jitce Kocíkové (Ochrana fauny Votice)
- MVDr. Lubošovi Gardoňovi (Eco centrum Orlov)
- Mgr. Kateřině Červenkové (ČSOP Vlašim)
- Ing. Simoně Jandurové (vedoucí oddělení řízení projektů v oblasti ŽP, SČK)

Praha 2020

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
CEV	Centrum ekologické výchovy
ČSOP	Český svaz ochránců přírody
DVPP	Další vzdělávání pedagog. pracovníků
EVP	Ekologické výukové programy
EV	Environmentální výchova
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova, osvěta
CHKO	Chráněná krajinná oblast
KEV	Klub ekologické výchovy
KK EVVO	Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
M.R.K.E.V.	Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy
MŠ	Mateřská škola
NNO	Nestátní nezisková organizace
OŽPZ	Odbor životního prostředí a zemědělství
SČK	Středočeský kraj
SEV	Středisko ekologické výchovy
SP EVVO	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice
SSEV	Sdružení středisek ekologické výchovy
SŠ	Střední škola
ŽP	Životní prostředí

1. ÚVOD DO ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY

1.1 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (dále jen EVVO) má obecně přispívat k uvědomění a přijetí zodpovědnosti všech obyvatel Středočeského kraje za stav životního prostředí. Vytváří podmínky pro konkrétní zapojení jednotlivce do ochrany životního prostředí. Cílem EVVO v České republice je rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání, tj. jednání, které je chápáno jako odpovědné osobní, občanské a profesní jednání, týkající se zacházení s přírodou a přírodními zdroji, spotřebitelského chování a aktivního ovlivňování svého okolí s využitím demokratických procesů a právních prostředků. Pro tvorbu nové Koncepce EVVO Středočeského kraje a její naplňování je důležité reflektovat současné trendy a přístupy v dané oblasti. Níže je uveden výběr hlavních změn, které ovlivňují i směr a principy EVVO. **Stručný výklad terminologie: viz Příloha 1.**

Obr. 1: Současné trendy EVVO

Zdroj: CIS

1.2 Účel a metodika Koncepce EVVO SČK

Účelem Koncepce je navržení opatření, jak systematicky a dlouhodobě působit na občana ve Středočeském kraji pro zvýšení jeho informovanosti, znalostí a dovedností k ochraňování životního prostředí, k prevenci jejího poškozování a motivování svého okolí k životu v souladu s přírodou.

Tato Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje je platná pro léta 2021-2026. Již v době platnosti předcházející Koncepce nastalo ve Středočeském kraji (i v celé ČR) několik důležitých změn. Díky investičním dotacím EU i Středočeského kraje se zlepšila vybavenost středisek EVVO. Obor EVVO se stále více soustřeďuje na efektivitu vzdělávacích aktivit i sledování kvality procesů v

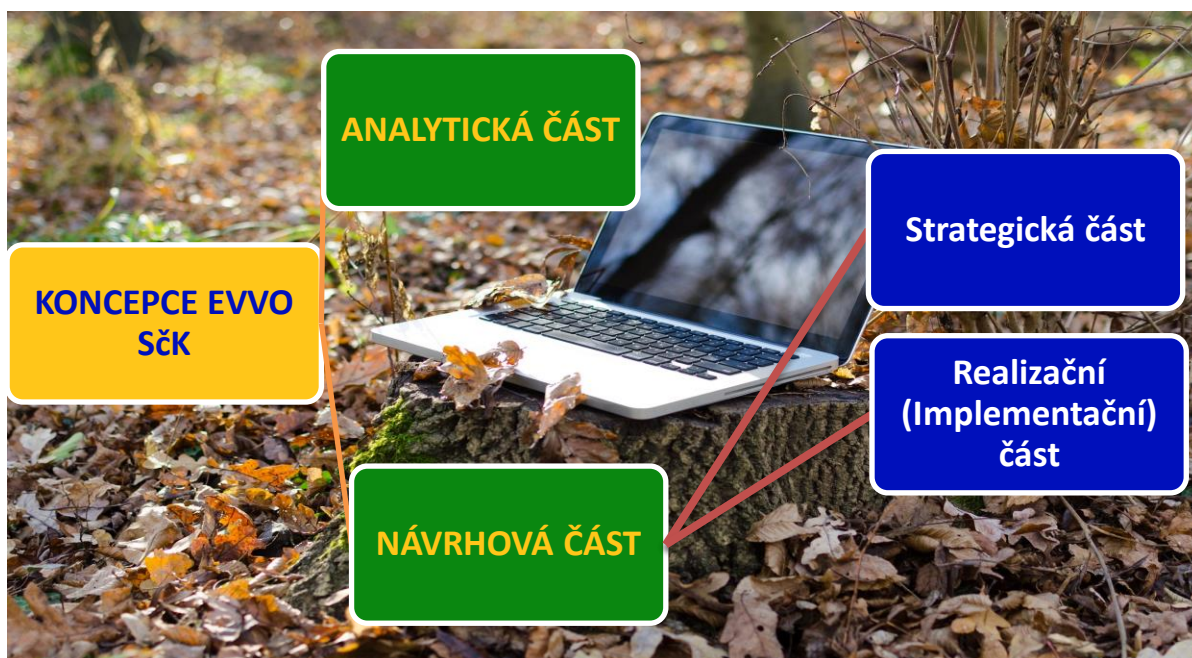
organizacích EVVO. Tato aktualizace Konceptce vychází i ze Státního programu EVVO. Státní program se zde promítá zejména v důrazu na klíčové kompetence namísto témat a dále v členění podle strategických oblastí (namísto cílových skupin EVVO).¹

Členění aktualizace rovněž odpovídá Státnímu programu EVVO a EP, jehož relevantní cíle a opatření převádí na krajskou úroveň. Zároveň respektuje dosavadní cíle a opatření Konceptce, na kterou aktualizace navazuje. Dokument rovněž zohledňuje a zakotvuje již fungující praxi např. v principu krajských středisek EVVO. Účelem této aktualizace tedy je:

- Zvolit priority na následujících pět let (2021-2026)
- Zohlednit Státní program EVVO a EP 2016-2025
- Zohlednit změny a dosažené výsledky
- Zaměřit se na úkoly a reálné možnosti kraje a KÚ
- Navrhnout akční plán na období 2021-2023

Celá Konceptce EVVO Středočeského kraje je rozdělena do dvou hlavních částí, přičemž ta druhá část má dvě zásadní podkapitoly.

Obr. 2: Metodika Konceptce EVVO

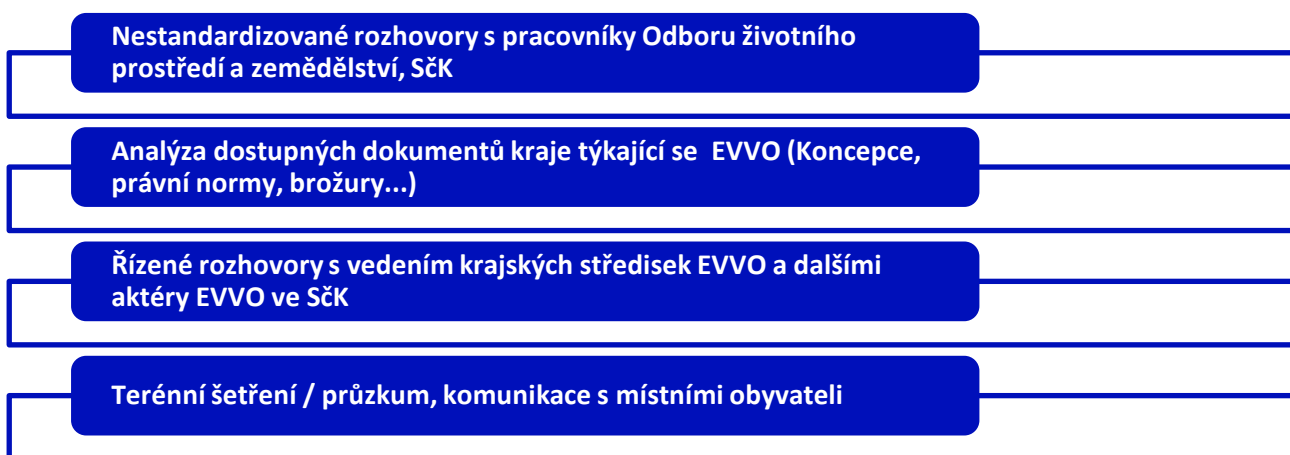
Zdroj: CIS

Analytická část zhodnocuje současný stav environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty na území kraje. Tato část se člení na několik dílčích analýz, jako je např. analýza činnosti krajských středisek EVVO, analýza marketingové komunikace kraje, nebo SWOT analýza. Na analytickou část navazuje návrhová část Konceptu EVVO SČK, která charakterizuje možné a žádoucí zásahy, které by se měly na řešeném území realizovat prostřednictvím stanovení cílů a z nich vycházejících aktivit (opatření). Při tvorbě návrhové části je reagováno na identifikované silné a slabé stránky ze SWOT analýzy s přihlédnutím k možným příležitostem

¹ Zdroj: *Konceptce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje aktualizace pro roky 2018-2020*, <https://www.stredoceska-evvo.cz/wp-content/uploads/Konceptce-EVVO-aktualizace-1.pdf>

a hrozbám dalšího rozvoje. Do zpracování návrhové části jsou zapojeni odborníci – dlouholetí vedoucí pracovníci krajských středisek EVVO, neboť jejich činnost je základním stavebním kamenem pro rozvoj EVVO v kraji. Strategická část (v návrhové části), která definuje vize, následně obsahuje návrh rozvoje systému EVVO podle prioritních oblastí reflektující oblasti ve Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025. Poslední část Koncepte, realizační část, obsahuje akční plán především pro střednědobé (tříleté) období.

Schéma 1: Vstupní informační zdroje pro tvorbu analytické části

Zdroj: CIS

1.3 Východiska Koncepte EVVO ve SČK a legislativní předpisy týkající se EVVO

Realizace EVVO vychází z platných právních norem, zákonů a usnesení, národních koncepcí a programů, z předpisů Evropské unie a mezinárodních závazků, kterými je Česká republika vázána. Mezi hlavní mezinárodní závazky týkající se EVVO patří **Aarhuská úmluva**, kdy se jedná o úmluvu o přístupu k informacím, účasti veřejnosti v rozhodovacích procesech týkajících se životního prostředí a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. Udává, že každý jedinec má právo nejen informace o ŽP na požádání získat, ale také být aktivně o stavu životního prostředí informován. Další deklarací o ŽP a rozvoji je nástroj **Agenda 21**, který obsahuje zásady trvale udržitelného rozvoje. Zásada 10 stanovuje, že „každý jednotlivec musí mít řádný přístup k informacím týkajícím se životního prostředí, které jsou v držení úřadů, včetně informací o nebezpečných látkách a činnostech probíhajících v jejich společenství... Státy musejí podporovat a napomáhat rozvoji vědomí a účasti veřejnosti tím, že budou v širokém měřítku zpřístupňovat informace.“

Zpracování Koncepte rovněž vyplývá ze zákona č. 123 / 1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, v platném znění, kde § 13, odst. 5 uvádí, že „kraje v samostatné působnosti a) zpracovávají, koordinují a aktualizují krajské koncepte environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty vycházející ze Státního programu¹ a b) podporují rozvoj environmentálního poradenství.“

Mezi legislativní předpisy na úrovni České republiky týkající se EVVO patří zejména:

- **Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí:** Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách.

- **Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí:** Kraje v samostatné působnosti zpracovávají, koordinují a aktualizují krajské koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (dále jen „krajská koncepce“) vycházející ze Státního programu a podporují rozvoj environmentálního poradenství.
- **Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny:** Krajské úřady dále ve svém správním obvodu, nejde-li o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území anebo o vojenské újezdy, spolupracují s ostatními správními úřady a orgány na zajišťování ekologické výchovy a vzdělávání.
- **Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání,** ve znění pozdějších předpisů (školský zákon): za obecné cíle vzdělávání považuje mj. získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje.
- **1048/2000, usnesení vlády ČR o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice:** definuje jako jedny z úkolů na regionální úrovni zpracovat regionální koncepci EVVO, vytvořit regionální efektivní systém EVVO, spolupracovat s jednotlivými subjekty EVVO (školská zařízení, nestátní neziskové organizace, CEV/SEV, regionální rozvojové agentury aj., zpracovat regionální programy pro EVVO.
- **1155/2006, usnesení vlády ČR k plnění usnesení vlády ze dne 23. října 2000 č. 1048, o Státním programu EVVO v ČR:** obdobně jako výše

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025 (dále SP EVVO a EP) je klíčovou národní strategií pro oblast EVVO a EP a metodickou podporou pro zpracování koncepcí EVVO a EP krajů a měst i podporou pro vyhodnocování dopadů všech forem EVVO a EP na všech úrovních. Základním cílem SP EVVO a EP je, aby systém EVVO a EP vyváženě rozvíjel všechny důležité znalosti, dovednosti a postoje, zaměřoval se na klíčové environmentální souvislosti a témata, byl stabilní i otevřený pestrosti a změnám, byl založený na spolupráci a síťování, a byl dobře komunikovaný veřejnosti a veřejné správě. (Zdroj: SP EVVO a EP)

1.3.1 Krajské koncepce v oblasti životního prostředí a zemědělství

Pokud má být ochrana životního prostředí efektivní a účinná, je nutné k ní přistupovat koncepčně, strategicky, systémově a systematicky. Proto má Středočeský kraj řadu koncepcí v oblasti životního prostředí a zemědělství, které vycházejí ze státních strategií a jsou zpracovávány na období několika let. Kraj prostřednictvím vlastních strategií deklaruje svůj postoj a svoje vize v oblasti životního prostředí a vůli tyto vize naplňovat.

Koncepce v oblasti životního prostředí a zemědělství (Zdroj: web SČK/Životní prostředí):

- Povodňový plán Středočeského kraje
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Středočeského kraje
- Plány oblastí povodí
- Analýza a příprava opatření ke zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody na území Středočeského kraje
- Plán odpadového hospodářství Středočeského kraje pro období 2016 až 2025
- Program zlepšování kvality ovzduší Zóna Střední Čechy – CZ02

- Akční plán k implementaci Programu zlepšování kvality ovzduší Zóna Střední Čechy – CZ02
- Koncepce ochrany přírody a krajiny Středočeského kraje na období 2018–2028

Jeden z nejdůležitějších informačních podkladů k tvorbě této Koncepce EVVO je Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje v letech 2011–2020 a jeho aktualizace: Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje aktualizace pro roky 2018-2020.

1.4 Vzájemný vliv EVVO a cílových skupin

Tato kapitola sumarizuje vliv EVVO na jednotlivé cílové skupiny. I když aktuální Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025 klade důraz na strategické členění oblastí místo cílových skupin, je důležité tento vliv EVVO charakterizovat, byť jen stručně, pro následné využití v analytické části. Při identifikaci cílových skupin Koncepce EVVO Středočeského kraje lze postupovat dvěma způsoby:

- Cílová skupina je veřejnost, bez jakéhokoliv dalšího členění a diferenciaci s tím, že existují „ambasadoři – prostředníci“ k naplňování vize a cílů EVVO, ať se jedná o nestátní neziskovou organizaci v oblasti EVVO, školu, média a další.
- Cílová skupina se člení na dílčí zájmové skupiny, kdy je „veřejnost“ považována za jednu z nich (být nejvýznamnější). Každá dílčí cílová skupina je současně cílem působení i prostředníkem (např. typickým případem jsou nestátní neziskové organizace, školy a školská zařízení, které následně ovlivňují další cílové skupiny; obdobně je příkladem vztah cílové skupiny dětí a vliv na jejich rodiče či jiné dospělé).

Pro účely této Koncepce bude využíván druhý způsob postupu – z hlediska praktičnosti pro diferenciaci cílů, priorit a navržených aktivit vzhledem k charakteristice konkrétní cílové skupiny. Lépe lze i zacílit komunikaci a předávání informací (informační systém, komunikační strategie). Následně jsou dílčí cílové skupiny stručně charakterizovány z pohledu vlivu na EVVO:

Veřejná správa: Jejím úkolem je zabezpečit odpovídající vzdělanost a informovanost zaměstnanců všech resortů a všech stupňů veřejné správy v problematice životního prostředí. Zabezpečit ekologicky šetrné chování a postoje zaměstnanců veřejné správy během pracovního procesu, zabezpečit provoz úřadů šetrný k životnímu prostředí a šetřící přírodní zdroje, tzn. např. racionálně užívat energie, vodu, šetřit kancelářskými potřebami, používat recyklované výrobky a další.

Školská zařízení a organizace pracující s dětmi a mládeží (odborní a pedagogičtí pracovníci): Jejich úkolem v rámci EVO je naučit další generace žít podle principů (trvale) udržitelného rozvoje. Vytvořit dětem a mládeži základní podmínky pro získávání dovedností a znalostí o životním prostředí a jeho zákonitostech komplexně (včetně problémů současné civilizace apod.). Důležité je i vytvářet motivaci k aktivnímu zapojení do péče o životní prostředí.

Podnikatelská sféra (např. zaměstnavatelé): Díky vlivu EVVO budou mít zaměstnavatelé a podnikatelé vyšší právní i odborné povědomí o otázkách ochrany přírody a životního prostředí (ve smyslu preventivním) a budou schopni se koncentrovat na spolupráci se subjekty zaměřenými na podnikovou sféru (oborové organizace, organizace výrobců, dovozců, prvovýrobců) bez ohledu na produkty a velikost podniku.

Veřejnost: Veřejnost je zásadním aktérem v oblasti EVVO. Díky vytvořené nabídce aktivit a podávání odpovědných a prověřených sdělení v oblasti ŽP se bude občan umět uvědoměle a kvalifikovaně rozhodovat ve prospěch trvale udržitelných modelů.

Důležitá role všech dílčích cílových skupin je vzájemná spolupráce, předávání si informací a zkušenosti v souladu s EVVO.

ANALYTICKÁ ČÁST

2. ANALYTICKÁ ČÁST KONCEPCE EVVO SČK JAKO PRVNÍ KROK K ENVIRONMENTÁLNĚ ODPOVĚDNÉMU CHOVÁNÍ

Analytická část nejprve analyzuje působení organizací zabývajících se (byť i příležitostně) EVVO ve Středočeském kraji. Následně detailně popisuje činnost a procesy krajských středisek včetně definování silných a slabých stránek. Poslední situační analýza se týká komunikace (marketingové) kraje v oblasti EVVO směrem k definovaným cílovým skupinám v úvodní části Konceptce. Celá analytická část je následně zakončena SWOT analýzou, ve které jsou souhrnně analyzovány silné a slabé stránky a rovněž i příležitosti či ohrožení v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve Středočeském kraji.

2.1 Krajské vzdělávací instituce

2.1.1 Krajské informační středisko Středočeského kraje

Středočeský kraj finančně podporuje Krajské informační středisko v poskytování informací se zaměřením na problematiku zemědělství a rozvoje venkova.

2.1.2 Vzdělávací institut Středočeského kraje

Vzdělávací institut Středočeského kraje – Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen VISK) je příspěvkovou organizací zřízenou

Středočeským krajem podle školského zákona (zákon č. 561/2004 Sb.), jejíž hlavní činností je zejména tvorba a realizace vzdělávacích programů podporujících profesní a osobnostní růst pedagogických pracovníků v rámci jejich dalšího vzdělávání (DVPP). Významnou složkou této činnosti jsou také programy zaměřené na přírodovědné a polytechnické vzdělávání. Řada z nich se přímo nebo nepřímo dotýká problematiky EVVO a souvisí s ní. V roce 2019 bylo vytvořeno a nabídnuto cílovým skupinám v DVPP celkem 17 programů zaměřených na přírodovědné a polytechnické vzdělávání.

Pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení jsou jednou z nejvýznamnějších cílových skupin, která svou činností dále ovlivňuje veřejnost. Další cílovou skupinou hlavní činnosti VISK jsou pracovníci veřejné správy, kterým v rámci jejich dalšího vzdělávání (DVVS) jsou nabízeny také vzdělávací programy dotýkající se EVVO. Třetí významnou cílovou skupinou je veřejnost – senioři, pro které také lze připravovat vzdělávací programy v oblasti EVVO.

VISK na základě identifikace regionálních potřeb v oblasti regionálního školství ve spolupráci s odborem školství se komplexně zaměřuje na celé regionální školství a pokrývá celé spektrum škol a školských zařízení všech zřizovatelů, s akcentem zejména na kvalifikační vzdělávání, podporu školského managementu, nové výukové metody, oblasti gramotností a primární prevence. Ve spolupráci s odborem krizového řízení se podílí na vzdělávacích aktivitách v oblasti prevence kriminality a ve spolupráci s odborem sociálních věcí poskytuje kvalifikační vzdělávání pro pracovníky krajských zařízení poskytujících sociální péči.

VISK realizuje svou činnost ve svých regionálních pracovištích (devět hlavních /kmenových/ pracovišť (Praha 2x, Příbram, Rakovník, Mladá Boleslav, Kladno, Benešov, Nymburk, Kutná Hora) – vzdělávacích střediscích, za jejich činnost odpovídají vedoucí určení organizačním řádem. Další čtyři pracoviště (Kolín, Mělník 2x, Beroun) jsou využívána dle potřeb a doplňují síť středisek sloužících k realizaci vzdělávacích aktivit VISK v hlavní činnosti – dalším vzdělávání dospělých. Zároveň je vytvořeno pro vzdělávání seniorů celkem 14 pracovišť – center Akademie 3. věku VISK (Benešov, Rakovník, Příbram, Nymburk, Kutná Hora, Zruč nad Sázavou, Neratovice, Mělník, Mnichovo Hradiště, Dobříš, Březnice, Sázava, Kamýk nad Vltavou, Vlašim).

Vzhledem k širokému záběru vzdělávacích aktivit VISK, spádovosti klientů ze Středočeského kraje do Prahy a vzhledem k potřebě zajistit dostatečné kapacity a kvalitní podmínky pro další vzdělávání, bude od druhé poloviny roku 2020 v Praze otevřeno multifunkční vzdělávací a informační centrum VISK.

Síť vzdělávacích středisek VISK a jeho hlavní činnost skýtá potenciál pro vzájemnou spolupráci s dalšími aktéry v oblasti EVVO a v souladu s prioritami Středočeského kraje v oblasti vzdělávání. Každoročně aktivity a programy VISK absolvuje několik tisíc účastníků.

Obr. 3: Nabídka vzdělávání VISK

	Vzdělávání pedagogů		Vzdělávání veřejné správy		Vzdělávání v soc. službách
	Kvalifikační vzdělávání		Centrum pro rekvalifikace		Akademie třetího věku

Zdroj: VISK

2.2 EVVO ve školách

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta má ve Středočeském kraji dlouhou tradici a zázemí. Probíhá převážně formou výukových programů v ekologických centrech popř. ve školách, ať už se jedná o krátkodobé programy či roční projekty na ochranu přírody. Ve Středočeském kraji je celkem 803 MŠ a 564 ZŠ (ve většině případů je zřizovatel obec) a 151 SŠ, které jsou naopak v gesci kraje. Mezi další zřizovatele patří církev, MŠMT a Ministerstvo vnitra. (Zdroj: seznamskol.cz.). **Více o zapojení EVVO ve školách – viz Příloha 2**

2.3 Nevládní neziskové organizace

Středočeský kraj v rámci realizace krajské Koncepce EVVO uzavřel v letech 2003-2006 smlouvy, jejichž účelem bylo zajištění činnosti krajských středisek ekologické výchovy. Statut krajského střediska získaly subjekty: Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim, Naučné středisko ekologické výchovy Kladno - Čabárna o.p.s., Polabské ekocentrum Huslík, Ochrana fauny České republiky a Ekologické centrum Orlov. Začátkem roku 2016 byla obnovena spolupráce s krajskými středisky EVVO a uzavřena „Dohoda o partnerství a vzájemné spolupráci na projektu „Zajišťování environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a naplňování Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje na období let 2016-2020“. Předmětem smlouvy bylo zejména zajištění dlouhodobých aktivit, jako jsou ekoporadenství, základní informovanost obyvatelstva, půjčování literatury, metodická pomoc realizátorům EVVO a sledování stavu naučných stezek v kraji. Tato aktualizovaná Koncepce by mimo jiné měla napomoci k upevnění dlouhodobého vztahu mezi krajskými středisky a krajem (více v návrhové části).

Obr. 4: Rozdělení kraje podle působnosti KSEV

Zdroj: CIS, webové stránky SČK

2.4 Ostatní subjekty působící v EVVO

Mezi další subjekty, které působí v EVVO jsou:

- **Nevládní neziskové organizace (NNO)**

NNO zahrnují širokou a různorodou skupinu subjektů, od mysliveckých sdružení přes nejrůznější místní občanská sdružení až po např. pozemkové spolky.

- **Záchranné stanice pro handicapované živočichy**

Hlavním smyslem těchto zařízení je záchrana volně žijících živočichů, zraněných či jinak postižených, a jejich návrat do volné přírody. Síť záchranných stanic pokrývá celé území České republiky. K činnosti těchto zařízení patří též osvěta v oblasti prevence úrazů živočichů v důsledku lidské činnosti (např. technická opatření), časté jsou i exkurze do záchranných stanic. Pro území Středočeského kraje vykonává činnost 6 stanic pro handicapované živočichy, které jsou součástí Národní sítě záchranných stanic, pokrývající celou Českou republiku. Jedná se o: Ochrana fauny ČR Hrachov, 02/09 ZO ČSOP Vlašim, 09/07 ZO ČSOP Pátek, AVES Kladno, 29/01 ZO ČSOP Rokycany, Lesy hlavního města Prahy. (Zdroj: web SČK)

- **Ostatní sdružení občanů**

Ve Středočeském kraji působí řada spolků, jejichž činnost nemá prvotně "environmentální" charakter. Vesměs jde o sdružení navazující na původní tradice vlastivědných, přírodovědeckých a okrašlovacích spolků. Tato sdružení mají místní význam. Podstatnou roli v EVVO veřejnosti mohou hrát i myslivecké spolky, sdružení dobrovolných hasičů, sportovní kluby, chovatelé a další. Významná je též Česká společnost speleologická a Česká společnost ornitologická. Do této kategorie lze zařadit i Klub českých turistů a další zájmová sdružení s celorepublikovou působností.

- **Organizace s celostátní působností**

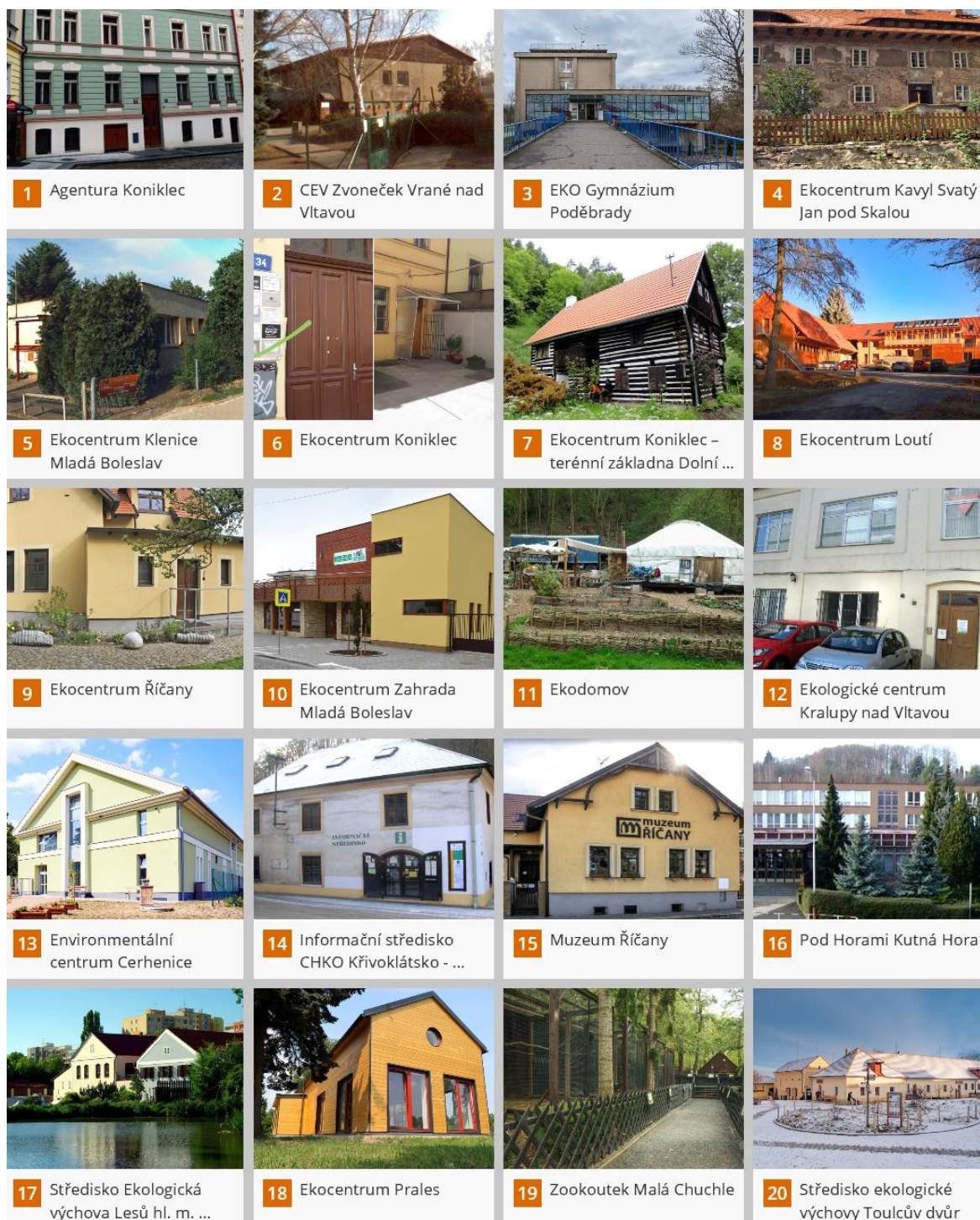
Významnou sítí, která je zaměřena na zvyšování kvality života ve městech a udržitelný rozvoj, je Národní síť Zdravých měst. "Zdravé město" je prestižní označení pro město, které je aktivně zapojeno do mezinárodního projektu WHO Zdravé město. Český svaz ochránců přírody je největší NNO na území České republiky fungující již přes 30 let. Je to občanské sdružení, jehož členy spojuje aktivní zájem o ochranu přírody a životního prostředí. Posláním svazu je ochrana a obnova přírody a krajiny, ekologická výchova a podpora udržitelného rozvoje. V současné době má ČSOP přes 9 000 členů - od profesionálních odborníků, přes aktivní dobrovolníky až po sympatizanty z řad laické veřejnosti. Nadace Partnerství je nejvýznamnější českou nadací podporující projekty udržitelného rozvoje. Po celé České republice poskytuje nadační příspěvky neziskovým organizacím, školám, obecním úřadům i jednotlivcům. Občanské sdružení Econnect je nevládní nezisková organizace, která pomáhá ostatním organizacím neziskového sektoru v ČR využívat informační technologie a internet a ve svém zpravodajství se zároveň věnuje dění v oblasti udržitelného rozvoje. Významným činitelem právní ochrany veřejného zájmu v oblasti životního prostředí je Ekologický právní servis.

- **Ekocentra (střediska ekologické výchovy)**

Důležitou náplní činnosti SEV je působení v oblasti veřejnosti. V Konceptci je jejich role více popsána v kapitolách "Krajský systém EVVO", "Školství" a "Mimoškolní výchova". (Zdroj: *Konceptce EVVO do 2020*)

Tato SEV nemají sice uzavřenou žádnou dlouhodobou smlouvu, ale jsou neoficiální, leč důležitou součástí systému EVVO našeho kraje. Krajem jsou podporována prostřednictvím dotací konkrétních projektů ze Středočeského Fondu životního prostředí a zemědělství (dříve Fond životního prostředí Středočeského kraje) a také prostřednictvím subdodávek pro krajská střediska.

Obr. 5: Ostatní střediska EVVO ve Středočeském kraji (výběr)

Zdroj a více informací o střediscích: Web kraje, konkr. na [www: https://gis.kr-stredocesky.cz/js/strediska_evvo_story/](https://gis.kr-stredocesky.cz/js/strediska_evvo_story/)

V kraji existují organizace sdružující střediska EVVO. Mezi dvě hlavní taková střediska patří SSEV Pavučina (jedná se o organizaci NNO s celostátní působností) a akreditované ekocentrum ČSOP. **Více o jejich činnosti – viz Příloha 3**

2.1 Další subjekty zapojující se do EVVO²

- **Školy a školská zařízení**

EVVO ve školách je prvotně zaměřena na žáky a studenty. Části programů a projektů EVVO nabízených školami se však účastní i rodiče dětí, a tak přeneseně dochází k osvětě veřejnosti. Zejména v menších obcích mohou školy působit jako významní činitelé a nositelé iniciativy v oblasti environmentální osvěty veřejnosti. Některé akce jsou veřejnosti přímo určeny. Jedná se např. o přednáškovou činnost, exkurze a kampaně související s udržitelným rozvojem a ochranou životního prostředí.

- **Veřejná správa**

Informační systém ochrany přírody provozovaný Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky umožňuje přes webové rozhraní přístup k jejím informačním zdrojům a aplikacím. Jedná se o mapové zdroje, seznamy ochrany přírody, monitoring biotopů, památné stromy aj. Nejcennější přírodní oblast kraje představuje CHKO Křivoklátsko, která figuruje na seznamu biosférických rezervací, mezi další významné oblasti patří CHKO Český kras, Český ráj, Blaník a Kokořínsko – Máchův kraj. K 1. 1. 2016 vznikla na území zrušeného vojenského újezdu Brdy nová CHKO Brdy. Každá CHKO má svou správu a participuje na EVVO.

- **Města a obce**

Města napomáhají k environmentální osvětě např. finanční podporou či aktivním informováním obyvatel. Ve vztahu k veřejnosti pořádají městské úřady besedy s občany a například Beroun uspořádal veřejné projednání "Ekologické koncepce" města.

- **Místní akční skupiny**

Na území Středočeského kraje působí 13 místních akčních skupin, které sdružují obce, svazky obcí, neziskové organizace a podnikatelské subjekty na základě jejich vlastní aktivity systémem odspodu nahoru. Jejich činnost není primárně zaměřena na EVVO, ale zprostředkovávají financování investičních i měkkých projektů místních aktérů EVVO.

- **Knihovny**

Knihovny představují značný potenciál³ pro osvětlu veřejnosti na základní úrovni, osvětlu pro prvotní, či "ad hoc" kontakt veřejnosti s problematikou životního prostředí. Některé z nich zřizují podle svých možností "ekologické koutky", pořádají výstavy a besedy.

- **Muzea a skanzeny**

Ve Středočeském kraji působí celkem 147 muzeí, z toho přibližně polovina má potenciál působit v některém z aspektů EVVO. Příklady expozic a programů s environmentálním zaměřením je možno vidět v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy, muzeu v Novém Kníně či Okresním muzeu v Rakovníku.

Skanzeny jsou významnými činiteli v zachování lidových tradic a také v posilování vztahu obyvatel k jejich rodišti.

- **Zoologické zahrady a zooparky**

První (a jediná) zoologická zahrada (v rámci Asociace ZOO) na území Středočeského kraje je ZOO Chleby (okres Nymburk). Zooparky najdeme například v Zájedzu (okres Kladno), v Bašti (okres Praha-východ), v Hoříně (okres Mělník) a na řadě dalších míst v kraji. Licencovaná ZOO je paraZOO Vlašim.

- **Botanické a permakulturní zahrady**

Ve Středočeském kraji najdeme i četná arboreta, zahrady a parky. Jejich využití pro EVVO spočívá v seznamování návštěvníků s cennými bylinami a dřevinami a se zahradní a krajinářskou tvorbou. Například jde o dendrologickou zahradu v Průhonicích, zámecký park Konopiště, zámecký park ve Vrchotových

² Již se nejedná o NNO

³ V SČK působí cca 900 knihoven pro veřejnost

Janovicích a ve Vlašimi (okres Benešov), v Červeném Újezdu, Dobříši, při Střední zemědělské škole Rakovník. Dále pak patří do této kategorie Vojenské lesy a statky ČR, s.p. či Centrum lesní pedagogiky v Obecnici.

- **Komerční subjekty**

Osvětou v oblasti recyklace odpadů se zabývá firma EKO-KOM. Podobnou náplň činnosti mají sdružení obcí DANEKO, EKOS a NY-KO. V oblasti EVVO jsou aktivní např. firmy EKO-KOM (využití odpadů, recyklace surovin), Informační středisko při Lesní správě Křivoklát (projekty, soutěže, výroba pomůcek, interaktivní expozice, naučné stezky, výukové programy, tematické dny, exkurze, spolupráce i finanční podpora NNO). Lesy ČR, s.p. spolupracují na realizaci Lesní pedagogiky, dále se podílejí na budování odpočinkových míst a propagace lesa jako místa odpočinku, na značení turistických cest aj.

3. ANALÝZA ČINNOSTI JEDNOTLIVÝCH STŘEDISEK EVVO

Tato kapitola analyzuje činnost a procesy jednotlivých krajských středisek. Vstupy byly získány díky rozhovorům s vedením středisek EVVO. Daná analýza je strukturována do níže uvedených hledisek:

- Shrnutí základních informací: Vznik a působení střediska, nabídka EVVO, počet zaměstnanců, plány pro další roky apod.
- Marketingová komunikace
- Silné a slabé stránky

3.1 Naučné středisko ekologické výchovy Kladno-Čabárna

Shrnutí základních informací

NSEV Kladno-Čabárna, působící v severozápadní části Středočeského kraje, založilo v roce 2001 jako obecně prospěšnou společnost statutární město Kladno, které dané středisko finančně podporuje dodnes. Středisko pořádá naučné aktivity a vzdělávací programy pro děti, zejména půldenní a pobytové výukové programy, besedy, přednášky a soutěže, podílí se na záchranných transferech, mapování výskytu chráněných a ohrožených živočichů a jejich záchranných programech. Poskytuje informace o životním prostředí Kladenska, spolupracuje na údržbě chráněných území, naučných stezek a cyklostezky na Kladensku. V rámci mimoškolní činnosti dětí realizuje kroužky - ochrany přírody, přírodovědný, farmářský a pro předškoláky a pro celé rodiny kroužek včelařský. Rovněž nabízejí víkendové akce pro mládež, příměstské i pobytové tábory. Pravidelně realizují i školení pro dospělé, jako je např. vzdělávání pracovníků v záchranných stanicích a osob, které přichází do styku s volně žijícími zvířaty, workshopy pro chovatele malých přežvýkavců, zájemce o permakulturu a včelařství. Rovněž středisko cílí na osvětu domácností, např. projektem „Život bez obalů“. Školení jsou doplněna praktickými dovednostmi pro děti (např. výroba krmítek a ptačích budek) nebo pro dospělé (např. kurzy předení a tkaní, výroba sýrů, výuka včelařství atd.).

Středisko vytváří metodiky (Příroda – největší stavebnice, Potřebuje příroda pomoc?, Dřevěné výrobky pro hmyz, Dřevěné výrobky pro ptáky), multifunkční DVD s hlasy a zvuky žab, ptáků a netopýrů, publikace (např. Památné stromy Kladenska, Péče o dřeviny, Popínavé dřeviny, Ecce Homo Ekolog, Zpracování mléka na farmě, Mám na to?) a mnoho dalších pomůcek pro výuku (pexesa, včelařské fotorámky, 3Dmodely, postery

aj.). Od roku 2004 je NSEV Kladno-Čabárna pověřeno Středočeským krajem koordinací činnosti ekocenter v SZ části Středočeského kraje. Sídlo střediska je v ekocentru na Čabárně, jehož majitelem je Statutární město Kladno. V tříhektarovém areálu se nachází i záchraná stanice pro handicapované živočichy AVES, zookoutek s domácími a hospodářskými zvířaty, permakulturní zahrada, sad s vysokokmennými starými odrůdami ovoce, květnatá louka, ukázková výsadba pyloidárných rostlin, včelnice, jezírko a přírodní učebna. Návštěvnickou infrastrukturu doplňuje naučná stezka, ptačí pozorovatelna, dětské prolézačky, dřevěné skládačky a hřiště, které využívají především děti v rámci pobytových programů. Středisko provozuje vlastní mobilní aplikaci s naučnými stezkami, která bude postupně nahrazovat klasické dřevěné stojany, ale prozatím je využívána pouze okrajově.

Ve všech provozech pracuje 13 osob, které zabezpečují management, lektorskou činnost, provoz budovy a údržbu areálu, péči o živočichy včetně 2 kladenských medvědů a chod záchrané stanice.

Do budoucna chtějí lektori připravit projektovou výuku. Na základě poptávky ze škol se vytvoří projekt, probíhající celé pololetí (nebo školní rok) na téma z oblasti životního prostředí, jehož výstupem bude vlastní prezentace, či výstava prací zapojených kolektivů. Realizace ale naráží na vysokou vytiženost zaměstnanců, neboť tato činnost předpokládá zapojení celého týmu lektorů.

Středisko je velmi aktivní s ohledem na využívání grantů a dotačních titulů (např. ESF, OPVK, EHP fondy, SFŽP aj.).

K propagaci využívají sociální sítě (FB), zasílají newsletter (přibližně 100 odběratelů), web, Kladenský měsíčník a místní rádio. Samozřejmě je využít i krajských webových stránek pro oblast EVVO.

Silné stránky

- Velké portfolio aktivit pro MŠ a první stupeň ZŠ, široké spektrum cílových skupin
- Specializace na konkrétní témata environmentální problematiky v rámci pěti klíčových oborů (ochrana přírody a záchrané stanice, chov užitkových a zájmových zvířat, permakultura, včelařství a EV pro všechny typy škol)
- Aktivity a programy pro hendikepované osoby všech věkových kategorií, prodej a využití výrobků z chráněných dílen
- Certifikace v rámci „Sítě středisek ekologické výchovy Pavučina“
- Nabídka dalšího individuálního vzdělávání pro své zaměstnance dle jejich potřeb
- Propojení areálu a přírodní učebny se záchranou stanicí AVES, včetně zookoutku s hospodářskými zvířaty, permakulturní zahradou a sadem

Slabé stránky

- Nevyužitý potenciál digitalizace zejména pro oslovení mladé generace – např. aplikace pro naučné stezky, její rozšíření o interaktivní zábavné prvky, dále hry a pomůcky pro tablety, chytré telefony a interaktivní tabule
- Ne zcela dostačující prostory zejména pro praktickou výuku v dílnách, úložné prostory, zázemí pro skladování a archivaci materiálů, krmiv a techniky
- Jazyková vybavenost (u některých zaměstnanců problém vést odbornou komunikaci v cizím, zejména anglickém jazyce) a nízké procento zaměstnanců je s vysokoškolským či vyšším odborným vzděláním.

3.2 Ekocentrum Huslík

Shrnutí základních informací

Ekocentrum Huslík (ZO ČSOP Polabí) působí v severovýchodní části Středočeského kraje. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta probíhá v rámci činnosti stanice pro handicapované živočichy od roku 1984. Těžiště dosavadní činnosti odpovídající EVVO spadá do obvodu působnosti ORP Nymburk, Poděbrady, Lysá nad Labem, Kolín, Český Brod, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Mladá Boleslav a Mnichovo Hradiště. Sídlo střediska je umístěno v lokalitě Huslík u Poděbrad.⁴

Ekocentrum Huslík vzniklo v roce 2015, je součástí Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Polabí. Posláním ekocentra: „Posláním organizace ZO ČSOP Polabí je ochrana a obnova životního prostředí a environmentální výchova vedoucí k udržitelnému životu. Záchraná stanice na Huslíku, Ekocentrum Huslík a Pozemkový spolek Huslík naplňují jednotlivé činnosti organizace.“ Přičemž hlavním mottem je: “Jsme tu pro naši přírodu...”⁵

V ekocentru Huslík se nachází přednášková místnost s kapacitou 50 osob technicky vybavená dataprojektorem, notebookem a ozvučením. Dále se zde funguje knihovna s více než 1 500 tituly zaměřenými především na environmentální tematiku, televizi s DVD přehrávačem a počítačem. V prostoru recepce je k dispozici informační kiosek s letáky a odbornými publikacemi.

Hlavním zaměřením ekocentra je environmentální výchova mateřských škol, základních škol či široké veřejnosti. Největší cílová skupina je tvořena mateřskými školami, posléze 1. stupeň ZŠ. Výukové programy využívají školy jak z blízkého, tak i vzdálenějšího okolí. Školy, které v roce 2019 spolupracovaly se střediskem, jsou např. (stručný výběr): MŠ Opolany, ZŠ T.G.M. Poděbrady, ZŠ Nymburk, ZŠ Velký Osek, Gymnázium Nová Paka, MŠ Nymburk, ZŠ Kolín, MŠ a ZŠ Dětenice a mnoho dalších. V roce 2019 se ekocentrum zaměřilo i na rozšíření programů pro seniory. V roce 2018 se vzdělávalo 60 seniorů, v loňském roce se jednalo již o 130 seniorů. Ekocentrum Huslík realizuje i několik krátkodobých a dlouhodobých projektů v rámci EVVO. Lze uvést

Středočeský kraj:

- EVVO v Ekocentru Huslík v roce 2019/2020 - (Program 2019 pro poskytování dotací z rozpočtu Středočeského kraje na EVVO, Tematické zadání Osvětová činnost) rozšíření výukových programů, pořádání akcí, Středočeského ekofestivalu, příměstských táborů a kroužků – 800 000 Kč, pokračuje do roku 2020
- Naplňování koncepce EVVO Středočeského kraje – (Individuální účelová dotace) ekoporadna, knihovna, kroužky, certifikace, vzdělávání lektorů – 988 000 Kč,
- Provoz Krajských středisek ekologické výchovy – (Individuální účelová dotace) základní provozní náklady 880 000 Kč
- Zemědělské výběhy na Huslíku (Středočeský kraj – 2018-2019) – 390 400 Kč
- Vytvoření extenzivní pastvy hospodářských zvířat a vytvoření zázemí, které je vhodné pro účely EVVO., pokračoval z roku 2018
- Péče o živočichy v rozsahu působnosti Středočeského kraje 600 000 Kč

⁴ Webové stránky SČK, https://gis.kr-stredocesky.cz/js/strediska_evvo_story/

⁵ Výroční zpráva Ekocentra Huslík, 2019

SFŽP:

- Přírodní zahrada na Huslíku (SFŽP – 2018 - 2020) – 499 253 Kč. Vytvoření přírodní zahrady na Huslíku s edukativními prvky (ukázkový včelí úl, hmyzí hotel, bylinková zahrádka, ukázkový kompost) a herními prvky (vrbové prvky – tunel a iglú, divadlo pro děti s posezením) a prvky pro trávení volného času (vrbový altán s posezením), pokračuje z roku 2018

MŽP, ČSOP:

- Program péče o krajinu – příjem a péče handicapovaných volně žijících živočichů, veterinární péče, vypuštění, osvěta 536 591 Kč

ČSOP, MZe:

- Podpora environmentální výchovy, vzdělání a osvěty v záchranné stanici na Huslíku – 195 915 Kč

Mezi dlouhodobé projekty patří **„Obnova ovocnářství na Poděbradsku“**, což je projekt zaměřený na lokálně produkované potraviny a jejich zpracování, obnovu starých sadů, výsadbu genofondových ploch a pořádání přednášek, workshopů i dalších vzdělávacích akcí. Nebo další dlouhodobý projekt **„Polabskou krajinou a tradicemi našich předků“**, jehož cílem je vzdělávání široké veřejnosti prostřednictvím zážitkových exkurzí, workshopů, tvořivých dílen a přednášek.

Středisko se rovněž zasazuje o naplňování koncepce EVVO Středočeského kraje do roku 2020 – organizace Středočeského ekofestivalu, vytváření a provozování webový portál pro EVVO SČK, vzdělávací semináře, ekoporadna, knihovna (projekt od Středočeského kraje – 2017-2018) - Výstup: Uspořádání Středočeského festivalu, provoz ekoporadny, zprovoznění informačního webového portálu, uspořádání interního vzdělávacího semináře pro krajská střediska EVVO, provoz knihovny.

V současnosti ekocentrum začíná s aktivitami ve formě dlouhodobých projektů ve školách např. v rámci Erasmu se zemědělskou střední školou. Po školách však zaměstnanci střediska nejezdí, jak z důvodu časových, tak i z důvodu nižší efektivity pro předávání environmentálních „zvyků“. Dalším plánem je více zacílit na cílovou skupinu dospělých a rodin s dětmi (např. exkurze po areálu). V neposlední řadě středisko vytváří ucelenou metodiku unikátních programů se zaměřením na dlouhodobé projekty. Pilotní provoz by spočíval ve spolupráci se školou, která by každý měsíc dostávala materiály. Ty by si pověsili na „EVVO nástěnce“. Učitel by dostal metodiku na hodinu výuky, žáci by obdrželi zadání s úkoly k dané problematice a jednou za rok by mohli přijet do střediska vše prakticky vidět, vyzkoušet a zažít. Tento projekt by šel uzpůsobit i pro mateřské školy. V závislosti na těchto plánech se postupně budou odebírat z nabídky jednodenní / půldenní programy.

Středisko má čtyři zaměstnance na tři plné úvazky a dva zaměstnance pro péči o záchrannou stanici, z nichž jeden rovněž vypomáhá jako lektor. Stejně jako v předchozím středisku, i zde mají nedostatek personálních zdrojů. Především jim chybí pracovníci v oblasti lektorování pro malé děti a projektový manažer. Středisko nenabízí pobytové programy z důvodu absence možnosti ubytování.

Ke komunikaci využívají kromě svých webových stránek sociální sítě (FB, Instagram), letáky, místní tisk a zpravodaj. Rádi by využívali více moderních didaktických pomůcek, ale na nákup ICT nejsou prozatím dotační výzvy. Prioritou ekocentra je zprostředkování dětem silné přírodní zážitky, proto se snaží spíše využívat přírodní materiály a recyklovat staré věci, ale samozřejmě, jak uvádí Ing. Marta Bryndová, Ph.D., vedoucí ekocentra, by bylo vhodné efektivní propojení EVVO s ICT pomůckami.

Silné stránky

- Cílení na MŠ a 1. Stupeň ZŠ
- Realizace ekoporadenství (např. v oblasti realizace přírodních živých zahrad)
- Příprava na certifikaci v rámci „Sítě středisek ekologické výchovy Pavučina“
- Aktuální strategický plán
- Velké nadšení a odhodlání
- Pěkné prostředí v podobě líbezné krajiny (na rozmezí lužního lesa a mokřadní louky] a moderního areálu
- Výukově atraktivní propojení se záchranou stanicí
- Rozsáhlá výsadba lokálních odrůd ovocných stromů

Slabé stránky

- Nedostatek personálních kapacit (v loňském roce byl převis poptávky ze strany škol – tuto poptávku nešlo uspokojit)
- Nízká motivace zaměstnanců ke školení a rozvoje odborných dovedností
- Není využit potenciál v metodice programů (Metodiky na programy nejsou detailně a strukturovaně zpracovány, současní lektori realizují programy díky svým odborným zkušenostem, ale pro nově příchozího lektora by to mohlo být obtížné vést výukový program bez jasně definované metodiky.)
- Nelze nabízet pobytové programy (absence ubytovacích kapacit)
- Absence realizace cíleného marketingu
- Nedostatek prostorové kapacity: potřeba rozšíření ekocentra o přednáškovou místnost (je již na to vypracován projekt, prozatím však není vypsána dotační výzva, investice by byla okolo 2,5 mil. Kč)

3.3 Ochrana fauny ČR Hrachov

Shrnutí základních informací

Centrum ekologické výchovy OFČR bylo počátkem roku 2006 jmenováno krajským střediskem EVVO Středočeského kraje. Svou činností pokrývá JZ část Středočeského kraje a jeho sídlo v Hrachově u Sedlčan nabízí veškeré zázemí

pro realizaci praktické environmentální výchovy formou nejrůznějších činností. Souběžně s centrem ekologické výchovy funguje i stanice pro zraněné živočichy s venkovní expozicí handicapovaných živočichů. Kromě pořádání výchovně-vzdělávacích akcí pro MŠ a ZŠ v centru ekologické výchovy navštěvují lektori s environmentálními programy od října do dubna každodenně školská zařízení. Pro realizaci programů slouží amfiteátr pod širým nebem, při nepříznivém počasí je využívána klubovna a přednáškový sál. (Zdroj: web SČK). Centrum ekologické výchovy v roce 2018 nabízelo pro MŠ 21 témat a pro ZŠ 13 výukových programů. Pro střední školy byla připravena tři témata, neboť není tak velká poptávka po EVVO ze stran těchto škol. Celkem se rok 2018 zúčastnilo 9 686 žáků MŠ, ZŠ a SŠ. Jedná se o jediné středisko, kde lektori navštěvují školy, a tato forma vzdělávání se těší velké oblibě – také v rámci družiny.

Krajské středisko spolupracuje s Vyšší odbornou školou a Střední odbornou školou Benešov. Studentům třetího ročníku oboru veterinářství poskytuje možnost individuální praxe v záchrané stanici. V roce 2018

vykonalo praxi 19 studentů. V roce 2019 opětovně obnovilo nabídku příměstských táborů a 2 týdenní pobyty, které byly velmi rychle naplněné.

Plánem Ochrany fauny ČR Hrachov v rámci EVVO je věnovat se novým tématům pro ZŠ (v loni vytvořeno 12 programů pro MŠ) a následně by ráda fauna zacílila i na veřejnost a celodenní akce (např. ve formě: zábavná stezka pro rodiny s dětmi apod.), s jejichž pořádáním má velmi dobrou zkušenost.

V celém středisku jsou zaměstnaní dva zaměstnanci. Proto i v této organizaci chybí personální zdroje, především administrativní pracovník nebo specialista marketingu / projektový manažer.

V roce 2015 se z opuštěných skleníků vytvořilo motýlárium, kde jsou návštěvníkům ukázány hlavní skupiny našich běžnějších denních motýlů. Hlavním posláním motýlária je poukázat na zranitelnost motýlů – potažmo hmyzu - v současné krajině, vyzdvihnout hlavní problémy, kvůli kterým hmyz z naší přírody mizí, ukázat jak se o tyto biotopy má pečovat tak, aby v nich nejen motýli prosperovali, vysvětlit jak motýli žijí a co ke svému vývoji potřebují, přesvědčit, že jsou potřebné a ukázat, jak veřejnost může pomoci. (Zdroj: motylarium.cz)

V roce 2018 v sadu, který se nachází v těsné blízkosti motýlária, vznikla tzv. Učebna v přírodě. Z místa, které bylo plné náletových dřevin a staré travní hmoty, bylo vytvořeno výukové místo s tůněmi, naučenou stezkou a prostorem k sezení.

Silné stránky

- Unikátností je, že středisko disponuje Motýláriem ve Voticích
- Součástí střediska je expozice trvale hendikepovaných živočichů, expozice Vodní svět a výstavní prostory
- Velmi pozitivní ohlasy na výukové programy
- Aktivní vzdělávání zaměstnanců (účast na školení, bohužel však ve volném čase, v pracovní době není z důvodu velkého zájmu škol o programy časový prostor)
- Úspěšný kroužek zaměřený na včelařství pro děti i dospělé
- Středisko disponuje s knihovnou pro podporu EVVO (téměř 500 knižních výtisků, + časopisy, mapy, brožury...).

Slabé stránky

- Z časových a personálních důvodů středisko realizuje propagaci jen okrajově (katalog s nabídkou programů je distribuován do škol a lze ho najít také na internetových stránkách organizace)
- Nevyužitý potenciál pro uspokojení poptávky dalších škol
- Potřeba renovace (např. obnova omítky, oprava dřevěných voliér...)
- Není prostor, kam přistavět učebny a další prostory pro EVVO (centrum je v kopci)
- Nevyužívání aplikací, tabletů či jiných digitálních pomůcek pro EVVO (soulad přírody a technologie)
- Chybí malá ekologická střediska v okolí pro vzájemnou spolupráci
- Absence aktuálních projektů (viz web střediska)
- Málo informací a absence fotogalerie na internetu

Zdroj: ochranafauny.cz

3.4 Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim

Shrnutí základních informací

Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim sídlí v centru Vlašimi. Je jedním ze tří středisek ČSOP Vlašim. Další dvě jsou Vodní Dům a Dům přírody Blaníku. Na Podblanické ekocentrum navazuje další zařízení ČSOP Vlašim – paraZOO, která je první oficiální ZOO ve Středočeském kraji. Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim je držitelem Certifikace poskytovatelů environmentální výchovy.

Všechny tři střediska ČSOP Vlašim nabízejí denní výukové programy pro školy a mateřské školy, celkem kolem 20ti druhů programů. Ve Vlašimi probíhají i pobytové výukové programy, pro které má ekocentrum k dispozici ubytovnu. Programy pro mateřské školy trvají cca 1 hodinu, ostatní cca 2 až 3 hodiny a jsou zaměřené na životní prostředí a jeho ochranu, přírodu, stará řemesla a tradice. Jako ukázky výukových programů pro MŠ lze uvést např., Co potkalo výra Kubu (předškolní děti) – se zaměřením na život sov, Housenka Lenka (předškolní děti) – význam a život motýla, Na návštěvě u krtka (předškolní děti) – vznik půdy a její význam a další. Počet výukových programů byl v roce 2018 157 v Podblanickém ekocentru (z toho 15 pobytových), 161 ve Vodním domě a 6 v Domě přírody Blaníku s celkovým počtem účastníků 799, což představuje 10800 účastníkohodin. Největší poptávku má středisko od základních škol (1. stupeň), kdy s nabídkou 159 výukových programů mělo 3 345 počet účastníků – žáků. Ze SŠ bylo účastníků 553. (Zdroj: Výroční zpráva, 2018). Programů se účastní školy i ze širšího okolí, např. z Kolína či Říčan. Výukové programy se konají v Podblanickém ekocentru, v paraZOO nebo v terénu.

Středisko klade důraz na evaluaci programů, při pobytových programů se hodnotí formou pretestu a post-testu, nezkoumají se „pouze“ získané znalosti, ale i změnu postojů - efektivitu dopadu výukové programy.

Do škol nejezdí lektoři s výukovými programy, ale s krátkými přednáškami o ochraně zvířat nebo s edukativními divadly pro MŠ. Mimo výukové programy, přednášky a divadla, nabízí KSEV školám exkurze na hráz Vodní nádrže Švihov a komentované prohlídky paraZOO.

Při ekocentru působí oddíl Mladých ochránců přírody, který má pravidelné schůzky se zaměřením na přírodu a její ochranu. Ekocentrum každoročně pořádá letní stanový tábor a několik příměstských táborů pro děti.

Všechna tři zařízení KSEV pořádají akce pro širokou veřejnost. V roce 2018 se jednalo o 38 akcí a 6 výstav. K akcím patří především akce pro celou rodinu s tvořivými a badatelskými aktivitami, exkurze a terénní vycházky, přednášky, pochody nebo kombinované programy (festival Hmyzák).

KSEV pořádá také vzdělávací akce pro pedagogy. K nejvýznamnějším patří tradiční podzimní středočeská pedagogická konference k EVVO, každoročně probíhá několik samostatných seminářů pro učitele (v roce 2018 6). Do konce roku 2018 KSEV realizovalo tři specializační studia pro školní koordinátory EVVO. Naposledy v roce 2018 v rámci projektu Specializační studium pro dobrou praxi EVVO na školách, který byl spolufinancován Státním fondem životního prostředí České republiky. Jednalo se o 250h dlouhý kurz na témata jako Didaktika EVVO na střední škole, Badatelsky orientovaná ekologická výchova, Environmentální myšlení, etika a odpovědnost, vč. ochrany zvířat, Ochrana přírody v EVVO, Ekopedagogika a ekopsychologie ve školní praxi, Public relations v EVVO a další.

ParaZOO – expoziční část záchrané stanice pro živočichy Vlašim, je přístupná veřejnosti. Je zde řada zvířat, která byla léčena v Záchrané stanici pro živočichy ČSOP Vlašim, ale pro trvalé následky jejich zranění již nemohou být vypuštěna zpět do volné přírody.

Veřejnosti slouží Dům přírody Blaník, který stojí nedaleko Krasovic pod horou Velký Blaník. Expozice představuje přírodu CHKO Blaník a národního geoparku Kraj blanických rytířů. U střediska se nachází expozice hornin Podblanicka, od něj vychází interaktivní naučná stezka „S rytířem na Blaník“.

ČSOP Vlašim provozuje pro veřejnost rovněž Vodní dům v Hulicích s vnitřní i venkovní expozicí, který představuje vodu jako životní prostředí rostlin a živočichů i nenahraditelný zdroj pitné vody. Jsou zde interaktivní exponáty, akvária, expoziční nádrž, atrium s vodními herními prvky a naučná stezka s ukázkami biotopů. Školám nabízí celoroční projekt Zachraň vodu s vodoměrkou (zachran-vodu.cz).

Podblanické ekocentrum ČSOP ve Vlašimi je knihovna přírodovědné a regionální literatury pro veřejnost. Knihovna obsahuje více než 5000 publikací, převážně přírodovědné a regionální literatury. Jedná se o nejrozsáhlejší encyklopedie, určovací klíče, ekopedagogickou literaturu, zeměpisné i zoologické atlasy, slovníky, obrazové publikace, knihy, zabývající se ochranou životního prostředí, regionální literaturu z Podblanicka. V současnosti mají plán zaměřit se na mimoškolní výchovu.

Ekoporadna ČSOP Vlašim je členem sítě STEP, sídlí rovněž v Podblanickém ekocentru. V roce 2018 poskytla 349 evidovaných rad. Mezi hlavní témata dotazů patří zvířata, spotřebitelství, environmentálně šetrná domácnost vč. bydlení. V případě rozsáhlejších problémů ekoporadna poskytuje systémové poradenství. Ekoporadna každý měsíc vydává „ekoradu měsíce“ do lokálních médií a na web ekorada.cz

KSEV má bohatou publikační činnost zaměřenou na EVVO, metodiky ochrany přírody a region. Příklady publikací: Časopis Pod Blaníkem, Environmentální výchova v praxi, Mnohonožky ČR, Zlatodůl Roudný u Vlašimi, Ryby a mihule ČR, Praktická ochrana přírody ve školách a řada dalších.

KSEV koordinuje národní geopark Kraj blanických rytířů, vyhlášený roku 2014. Hlavní náplní geoparku je popularizace neživé přírody a jejích souvislostí s živou přírodou a kulturou. K hlavní činnosti patří interpretace místního dědictví zejména tvorbou a údržbou vlastních naučných stezek (S rytířem na Blaník Zlatodůl Roudný) a expozice (Vodní dům, Dům přírody Blaník) nebo tvorbou obojího ve spolupráci s městy a obcemi (Expozice Příběh řeky Sázavy ve Zruči nad Sázavou, NS Vlašimským zámeckým parkem, Zámeckým parkem ve Zruči nad Sázavou). V letech 2018-2019 se KSEV v rámci projektů podpořených SČK ve spolupráci s destinační společností Kraj blanických rytířů věnovalo i mapování a hodnocení kvality naučných stezek v JV části kraje. Jako další formy interpretace KSEV využívá geocachingové série, QR kódy v terénu a osobní interpretaci (exkurze, průvodci na objednání).

KSEV podporuje místní podnikatele koordinací značky KRAJ BLANICKÝCH RYTÍŘŮ regionální produkt®, která je součástí Asociace regionálních značek.

KSEV disponuje 9,69 zaměstnanci (přepočtený počet zaměstnanců, rok 2018). V rámci spolupráce vypomáhají pro EVVO i zaměstnanci z jiných středisek Českého svazu ochránců přírody Vlašim, kteří mají v součtu přepočtený počet pracovníků 21,86 (rok 2018). (Zdroj: Výroční zpráva 2018)

Co se týče marketingové komunikace, středisko EVVO využívá kromě webových stránek pro všechny tři pracoviště sociální síť (FB, Instagram). Dále jsou informace o konání výukových akcí rozesílány emailem ředitelům škol a učitelům. Zájemcům zasílá newsletter Novinky z ČSOP Vlašim a učitelům newsletter

EVVOkace. Využívají rádio Český Rozhlas, regionální tisk (např. zpravodaj ve Vlašimi) a v neposlední řadě i tištěné letáky. Zároveň jsou termíny automaticky zobrazovány do sdíleného kalendáře na webu „blanik.net“, který spravuje „Kraj blanických rytířů, z.s“.

Středisko má bohatou publikační činnost. Vydává ve spolupráci s Muzeem Podblanicka časopis Pod Blaníkem. Vydalo 3 metodické příručky pro učitele a 1 pro pracovníky záchranných stanic zaměřenou na práci s veřejností.

ČSOP Vlašim koordinuje od roku 2014 národní geopark Kraj blanických rytířů, v rámci kterého se věnuje interpretaci místního dědictví (naučné stezky, exkurze, publikační činnost, popularizace neživé přírody a souvislostí s přírodou živou a lidskou kulturou).

Rovněž koordinuje značku Kraj blanických rytířů regionální produkt, která louží k propagaci místních producentů.

Silné stránky

- Jsou součástí velké organizace, středisko nestojí samostatně (odborná pomoc kolegů, zázemí)
- Již vybudované renomé, tradici (20 let)
- Certifikace poskytovatelů environmentální výchovy (EV+)
- Členství v rámci Sítě středisek ekologické výchovy Pavučina
- Součástí je paraZOO
- Evaluace programů (i pomocí externích konzultantů)
- Velmi pěkně zpracované letáky pro výukové programy (online i tištěné)
- Rozsáhlá knihovna (s půjčováním i DVD)
- E-shop i kamenný obchod s charitativními dárky, s předměty pro eko domácnost, vstupenky a suvenýry
- Růst počtu „fanoušků“ na profilu FB: profilu Vodní dům byl dokonce nárůst 145 fanoušků v roce 2015 o tři roky později na 1 825 fanoušků
- Tvorba mobilní aplikace (využití již existující „turistické-trasy.com“) po geologických lokalitách s deseti naučnými stezkami a geopointů v rámci geoparku (přes QR kód si s plastové destičky v terénu návštěvník načte informace o daném útvaru)
- Publikační činnost
- Interpretace místního dědictví

Slabé stránky

- Problém s personálním obsazením (mají volné pracovní místo, ale je náročné sehnat kvalifikované zaměstnance)
- Aktuálně neprobíhá v ekocentru žádný víceletý evropský projekt
- Pokles návštěvnosti webových stránek „podblanickeekocentrum.cz“ (v roce 2015 byl počet návštěvnosti 6 100, o tři roky později 4 577) a „vodní-dům.cz“ (kdy návštěvnost v roce 2016 byla 32 671, o dva roky později došlo k poklesu na 25 292)

3.5 Ekologické centrum Orlov

Shrnutí základních informací

Ekologické centrum Orlov o.p.s. bylo založeno v roce 2010. Jeho cílem je přiblížit přírodu všem zájemcům a umožnit jim seznámení s moderním přístupem k ochraně životního prostředí. Nabízí a realizuje programy pro mateřské, základní i střední školy, organizace, vědecké instituce i širokou veřejnost. Součástí areálu Ekologického centra Orlov je zemědělská farma s naučnou stezkou, venkovní expozice obojživelníků a plazů ČR, záchranná stanice pro veverky, muzeum a učebna. Jedná se o jediné z krajských středisek, které nedisponuje se záchrannou stanicí.

Nejnovějším projektem je *Dům Natura* v Příbrami otevřený veřejnosti v září 2016, který nabízí návštěvníkům několik stálých výstav. Přízemí budovy je věnováno oblasti Brd. Návštěvníci zde naleznou expozici CHKO Brdy, jež hravou formou představuje nově vzniklou chráněnou krajinnou oblast. V druhé části mohou nahlédnout do historie bývalého vojenského újezdu Brdy. Suterén budovy nabízí seznámení s českými obojživelníky a plazi v expozici Živá příroda. V Domě Natura se nachází také Sphingidae Muzeum, které spravuje druhou největší sbírku lišajů na světě. Dále jsou zde i prostory pro dočasné výstavy. (Zdroj: www.stredoceska-evvo.cz)

Od roku 2013 se činnost postupně rozšiřovala na pět hlavních pilířů:

- 1) Ekologické centrum Orlov – realizace EVVO
- 2) Dům NATURA - Výzkum a ochrana (jak na úrovni regionální, národní i mezinárodní)
- 3) Museum Sphingidae - 2. největší sbírka lišajů na světě
- 4) Destinační agentura Brdy - organizační složka ECO, která se věnuje informovanosti o regionu Brdy. Ekologické centrum Orlov koncepčně vytváří návštěvnickou strukturu pro oblast Brd a připravuje podporu návštěvnické struktury nejen tvorbou nových aktivit, ale i spoluprací s ostatními zainteresovanými subjekty v regionu.
- 5) Geopark Barrandien - organizační složka ECO, rozloha parku je 4 316km².

Výukové programy, které Ekologické centrum Orlov nabízí, doplňují rámcové vzdělávací plány škol, a pomáhají učitelům zpestřit výuku v oblasti předmětů s přírodovědným zaměřením. V programech je kladen důraz na prožitkovou formu – účastníci získají možnost praktického ověření vědomostí (vlastní pozorování, praktické odzkoušení). Během jednoho roku se zúčastní vzdělávacího programu Na farmě až 1000 dětí z 60 mateřských škol (návštěvnost programů na farmě cca 2700, programy EVVO v Domě NATURA cca 6500 dětí).

Kromě programů pro MŠ, ZŠ a SŠ nabízí centrum i exkurze pro veřejnost, jako jsou např.:

- Herpetologická exkurze: poznávání plazů jako jsou hadi, ještěrky a želvy a obojživelníků jako jsou žáby, mloci, čolci a další druhy vyskytující se v naší přírodě. Studie plazů a obojživelníků jsou přínosná pro mnohé vědní disciplíny.
- Ornitologické a entomologické exkurze: pozorování ptáků a motýlů.
- Botanické exkurze: exkurze do světa rostlin různých druhů (na loukách, u rybníků, v lese). (Zdroj: www.eco-centrum.cz)

Za rok má krajské středisko přibližně 32 000 návštěvníků (zapojených do programů), přičemž školy tvoří pouze 40 % - většina návštěvníků jsou ostatní děti s rodiny, senioři či veřejnost. V současnosti středisko připravuje několik projektů, jako jsou např.:

Výukové pomůcky Lepidoptera ČR – vytváření entomologické sbírky na základě pozorování, odchovů a sběrového materiálu. Tato sbírka se stane výukovou pomůckou pro každou školu. Vybudování a doplňování sbírky umožní i připravovaný materiál na CD – Hmyz, který seznámí s nejpočetnější skupinou živočichů. S jejich anatomii, systematikou, výskytem a zvláštnostmi. Tento materiál usnadní výuku v hodinách biologie.

Záchranná herpetologická stanice - Záměrem projektu herpetologické stanice Ekologického centra Orlov o.p.s. je vybavit ho výukovým prostředkem pro pozorování přírody při vzdělávacích programech. Herpetologická stanice, která se do budoucna rozšíří na záchrannou herpetologickou stanici, bude sloužit při praktické výuce biologie a ochrany těchto druhů zvířat.

Vočert a Lazy - Projekt ekocentra se bude věnovat EVL Vočert a Lazy a bude se zapojovat do ochrany této lokality.

Zelené plíce – tvůj strom: vychází ze snahy Ekologického centra Orlov o.p.s., které se zaměřuje především na přímý prožitek účastníků projektu. Jeho cílem je, aby zapojení do projektu přinášelo osobní zkušenost a prožitek. (Zdroj: www.eco-centrum.cz)

Středisko se prostřednictvím vzdělávacích programů snaží ukázat provazbu mezi minulostí a současností, jaké formy flóry a fauny se mohly vyvinout, co tu dnes není. Důležitý je praktický aspekt při ekologické osvětě. Důležité je učení v přírodě formou workshopů založených na hledání řešení reálné situace, ohrožující životní prostředí.

Příměstské ani pobytové projekty středisko nerealizuje. Dostatečná nabídka těchto služeb je v portfoliu krajského střediska Ochrana fauny ČR Hrachov, které je poblíž.

Vize, aneb kam směřovat, na co se zaměřit, v dalších letech:

- 1) Oblast hospodaření s vodou v krajině + druhová skladba lesa
- 2) Péče o území v NATURA 2000 (naučit veřejnost, jak správně pomáhat přírodě)
- 3) Zaměření se na geopark a provázání geologie se současností

Výukové prostory jsou plně dostatečné, jen Dům NATURA disponuje kongresovým sálem, kde se za den vystřídá až 650 dětí, neboť se zde koná 3x za den beseda s odborníkem.

Ekocentrum má 33 zaměstnanců (6 zaměstnanců je na HPP, 27 na DPP), spolupracují s externími odborníky. Zaměstnanci jsou strukturálně rozděleni, např. koordinátor na EVVO, specialista na zoologické záležitosti, odborník z IT apod. Dále spolupracují s obcemi na projektech, které jsou prospěšné jak pro místní obyvatel, tak i pro ekocentrum (výnos).

Na marketingovou komunikaci je málo prostředků, nyní středisko pracuje na slučování webů z každého projektu, ale i tak jich je šest, což je náročné na údržbu. Profil na FB má středisko pro aktivity Brdy, Dům NATURA, muzeum Sphingidae a Geopark Barrandien cca měsíc. Zřídilo i FB pro EVV9 ve Středočeském kraji, který spravuje. Do krajského EVVO webu se příspěvky dají přidávat velmi problematicky. Středisko využívá spolupráci s městem Příbram (místní zpravodaj), a s dalšími městy (Tetín, Rožmitál pod Třemšínem ad.). Pro využití sponzoringu by bylo zapotřebí součinnosti kraje, např. pro oslovení velkých podniků, aby zapůjčily auta.

Silné stránky

- Zaměření výukových programů tak, aby doplňovaly rámcové vzdělávací plány škol
- Důraz na praktickou stránku výukových programů
- Dlouhodobé spolupráce s jinými aktéry v rámci EVVO (výpomoc), např. se školami (vzrůstající trend)
- Zaměření nejen na děti, ale i na seniory (zdarma)
- Velká spolupráce se starosty z okolních obcí
- Realizace exkurzí (jednodenních procházek – provázání geologie s přírodou)
- Výborná dostupnost Domu NATURA (vlakem, MHD)
- Interaktivita – Příprava aplikace ve spolupráci s ČVUT v rámci geoparku Barandien na animaci parku, jak vypadal v časové řadě zpět.
- Efektivní forma odměňování zaměstnanců a spolupracovníků na projektech (motivační systém – projektový tým má přesně definovaný systém vyplácení mezd / odměn)
- Odměňování od realizované práce, nikoli paušálně – vznik úspor
- Různorodost témat výukových programů (zemědělství, hmyz, stromy...)

Slabé stránky

- Okrajová prezentace na sociálních sítích související s nedostatkem financí pro navýšení publicity, pro naplňování marketingové strategie
- Chybějící informace o středisku na webu Středočeského kraje
- Malá prezentace přes webové stránky
- Nízké využívání grantů a dotací z regionálních MAS
- Malé zapojení využívání sponzorů pro financování aktivit EVVO
- Malé zapojení našeho KSEV do problematiky řešení odpadů

3.6 Realizace projektů SČK v rámci EVVO za minulý rok

- Prostřednictvím grantů je každoročně podpořen „**Program pro poskytování dotací z rozpočtu Středočeského kraje na Environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu ve výši 7 mil. Kč**“.
- Formou veřejných zakázek z rozpočtu Středočeského kraje jsou vydávány publikace, které se vztahují k území Středočeského kraje – poznávání přírodních parků a památek nebo k aktuálním tématům (voda, půda), 2 x ročně vydávání časopisu NIKA a web EVVO.
- Zprostředkováním individuálních dotací z rozpočtu Středočeského kraje v rámci „**Dohody o partnerství a vzájemné spolupráci**“ – podpora krajských středisek na provoz a činnost.

3.7 Komunikace kraje v oblasti EVVO

Tato kapitola přináší ucelený pohled na (marketingovou) komunikaci kraje směrem k občanům v oblasti EVVO. Zahrnuje jak pohled komunikace přímo ze strany kraje. Popis komunikace krajských středisek je již obsažen výše.

- **Internetový portál kraje:** <https://www.kr-stredocesky.cz/web/zivotni-prostredi/evvo>

Na toto portálu návštěvník najde oficiální informace o tom, co je EVVO, jak SČK EVVO realizuje a možnost stažení dokumentů. Nejnovější dokument je „Program 2020 pro poskytování dotací z rozpočtu Středočeského kraje na Environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu“.⁶

Hned na hlavní stránce jsou i aktuality v oblasti EVVO a vlevo v menu jsou odkazy na střediska, školy a další aktéry v ochraně životního prostředí. Jedná se o zajímavé informace, ale pro zjištění témat výukových programů, akcí a dalších činnosti ekologických středisek funguje následující portál.

- **Internetový portál: www.stredoceska-evvo.cz**

Portál obsahuje informace o střediscích EVVO a dalších environmentálně zaměřených organizacích působících v kraji a o jejich činnosti. Obsah spoluvytváří SČK, střediska EVVO, školy i jednotlivci. Webové stránky nabízí množství aktivit pro širokou veřejnost, studenty, žáky i učitele (semináře, přednášky, kurzy, exkurze, odborné vycházky, výstavy, osvětové akce a další). Internetový portál umožňuje soustředění informací a nabídky akcí přes jednoduchý redakční systém.

Přínosem stránek je také větší informovanost středisek a center EVVO o jejich činnostech. Portál obsahuje sekci aktualit a kalendáře akcí, naučných stezek, přehled subjektů EVVO působících ve Středočeském kraji, poradnu, kontakty, odkazy a další zajímavosti.

Slabou stránkou je naopak absence personální síly, která by se starala o rozšiřování portálu, aktualizaci, sdílený kalendář (nepřehledný, formou akcí napsaných pod sebou) apod. A rovněž i o zlepšení obsahové struktury a uživatelsky přívětivého rozhraní.

- **Internet krajských středisek**

Každé krajské středisko má jeden i více webových stránek. Určitě je zde potenciál stránky atraktivnit, ale opět chybí personální zdroj (v daném středisku), který by se dané věci ujal.

- **Komunikace na sociálních sítích**

Střediska se snaží komunikovat na Facebooku i Instagramu. Sdílený profil v rámci celého EVVO je zřízen Ekologickým centrem Orlov v březnu 2020, administrátorská práva přidělena všem KSEV a Odboru životního prostředí KÚ SČK.

Další marketingovou komunikaci zajišťují pouze KSEV a to velmi okrajově. Ať se jedná o tiskové zprávy, newsletter, letáčky či prezentace pomocí větších akcí.

Je zde také prostor ke koordinaci marketingových aktivit jednotlivých středisek prostřednictvím úřadu.

3.8 Shrnutí analytické části

Z dostupných zdrojů lze vyhodnotit současný stav EVVO ve Středočeském kraji v následujících oblastech:

1. Zázemí pro EVVO

- Preferované zaměření činnosti středisek EVVO dle lokalit (na nejbližší území).
- Mezi nejčastější cílové skupiny, na které se střediska ekologické výchovy a ekoporadny ve Středočeském kraji (vyjma Ekologického centra Orlov) preferenčně nejvíce zaměřují se svými službami a programy, patří především školky a školy (ZŠ, SŠ) Dalšími skupinami pro realizaci EVVO patří veřejnost, rodiny s dětmi, učitelé, a okrajově zemědělci a VŠ.
- Zázemí formou množství učeben, vybavení, okolní přírody apod. je vesměs dostatečné.

2. Aktivity EVVO

⁶ Předpokládaný celkový objem peněžních prostředků vyčleněných v rozpočtu Středočeského kraje na podporu osvětové činnosti (EVVO) a vytváření technického a odborného zázemí středisek EVVO je 7 000 000 Kč.

- Středočeský kraj prostřednictvím krajských středisek nabízí široké portfolio oblastí k environmentální osvětě. Programy bývají nejrůznějšího charakteru: jednohodinové, vícehodinové až vícedenní pobytové. Dále pak programy DVPP, celoroční programy pro školy, mimoškolní aktivity a další. Obsahově se snaží rozvíjet a doplňovat školní výuku o ekologický a environmentální rozměr. Programy se uskutečňují v terénu, ve střediscích ekologické výchovy nebo přímo ve školách a jsou významným prvkem doplňujícím a zpestřujícím výuku⁷.
- Mezi pravidelné jednodenní akce mezi školami v rámci EVVO patří: Den Země, Ekologická olympiáda, Den stromů, apod. Některé ze škol ve SČK jsou evidovány a spolupracují v rámci celostátních sítí MRKEV (základní a střední školy) a Mrkvička (mateřské školy)⁸.
- O vzdělávací programy EVVO je vzrůstající zájem (poptávka).
- V současné době není krajem nastaven systém kontroly kvality výukových programů a služeb nabízených v EVVO. Lze se domnívat, že rostoucí zájem o tyto služby je dokladem kvality. Ale i při takovém růstu poptávky obvykle nejsou střediska schopná samostatné existence bez finančních příspěvků.

3. Lidské zdroje

- Obecně lze říci, že environmentální výchova je realizována a stojí především na lektorech, odbornících a dobrovolnících. Faktem také je, že mzdové ohodnocení lektorů pokulhává za srovnatelným odvětvím školství. Proto může být problematické udržet kvalitní pracovníky s vysokou odbornou úrovní. Zároveň součástí realizačního týmu EVVO jsou projektoví manažeři, marketingoví specialisté, správci, ošetřovatelé a další.
- V současné době všechna krajská střediska EVVO mají problém s nedostatkem personálních kapacit, nebo nedostatkem financí pro jejich navýšení.

4. Motivace a propagační aktivity EVVO

- Propagaci si dělá každé ekocentrum samo, což způsobuje (z důvodu personálních a časových omezení), že není dostatečně využito její potenciál. Do povědomí veřejnosti se EVVO dostává díky velkým environmentálním akcím včetně pravidelné PR činnosti. Dále se využívají letáčky a regionální tisk. Do škol se píšou emaily s nabídkami (vedení či učitelům). Pro seniory se nabídky programů komunikují minimálně, stejně tak, jako osvěta pro pedagogické pracovníky, která je dána i díky nízké nabídce programů.
- V celé oblasti EVVO se využívá velmi málo digitálních moderních online nástrojů – ať již k tvorbě programů, ke komunikaci, k provozu a administrativě střediska. Rovněž se nevyužívá potenciál efektu sdílených služeb.

5. Koordinace EVVO v kraji, komunikace a informovanost

- Ve Středočeském kraji je koordinace a plnění úkolů a opatření vyplývající se strategie EVVO a jeho akčních plánů zajišťováno Krajským úřadem Středočeského kraje, a to především prostřednictvím odboru životního prostředí a zemědělství za spolupráce s odborem školství, mládeže a sportu.
- Zároveň v kraji funguje pět krajských středisek, které realizují EVVO v praxi. Tato střediska jsou spolufinancována krajem pro podporu EVVO a EP.

⁷ Často školy uvádějí jako nejlepší variantu kombinaci všech forem programů, a to i z hlediska délky jejich trvání.

⁸ Dle průzkumu téměř 80 % učitelů vybírá program podle toho, zda jejich zaměření vhodně doplňuje výuku, případně je pro ně téma zajímavé z nějakého jiného konkrétního důvodu, pro 18 % učitelů je důležité, zda je výukový program blízko školy z důvodu vysokých nákladů spojených s dopravou. Necelých 10 % učitelů uvádí jako rozhodující faktor výběru cenu nabízených služeb⁸. Proto je důležité respektovat potřeby škol a získávat zpětnou vazbu. (Zdroj průzkumu: MŽP: Rozvojový program environmentálního poradenství v České republice na léta 2010 – 2013, 2009)

- Vzájemná komunikace je dobrá, ale má rezervy v podobě možnosti sdílení služeb, sdílení projektů, či chybí detailně vyspecifikované požadavky kraje na střediska a následná zpětná evaluace. Rovněž je zde i prostor vyšší podpory pro aktéry EVVO ze strany kraje, ať už se jedná o finanční podporu, personální či reprezentace při společných (mezinárodních) projektech.

4. SWOT analýza oblasti EVVO ve Středočeském kraji

Silné stránky (S)	Slabé stránky (W)
<ul style="list-style-type: none"> → Poměrně dobře fungující systém - v kraji působí řada zkušených profesionálních organizací (především KSEV) → Zakotvení EVVO v rozvojových dokumentech kraje. → Realizace aktivit a projektů v oblasti EVVO ve školách a školských zařízeních – pestrá nabídka včetně soutěží, besed a olympiád. → Realizace širokého spektra dobrovolných aktivit. → Finanční podpora EVVO z krajského (v některém případě z městského) rozpočtu. → Zlepšující se prostorové a materiální zázemí pro činnost EVVO. → Růst rozsahu činnosti a aktivit EVVO a EP (včetně nabídky vzdělávání) pro nejrůznější subjekty (nejen školky a školy). → Rozvoj efektivnějších dlouhodobých programů. → Tradiční pořádání environmentálních osvětových akcí, soutěží a kampaní (např. Den Země, Den stromů, Ekologická olympiáda, Ekofestival atd.). → Napojení na celostátní projekty, sítě, certifikace (MRKEV, Mrkvička, Pavučina apod.). → Existence společné webové platformy pro sdílení informací, akcí, zkušeností apod. (www.stredoceske-evvo.cz). → Unikátní nabídka EVVO díky možnosti využití dalších „objektů“ (Záchrané stanice, ParaZOO, Motýláríum Votice, Vodní dům, Dům příroda, geopark Barrandien, muzeum, Dům NATURA...). → Rozsáhlá nabídka pobytových a příměstských táborů. → Publikační činnost, knihovny pro oblast EVVO. → Rovnoměrné pokrytí kraje středisky EVVO. 	<ul style="list-style-type: none"> → Chybí systém dlouhodobé finanční stabilizace systému EVVO. → Není určen oficiální subjekt (ambasador, mentor) jako koordinátor krajských středisek EVVO. → Nízká úroveň komunikace a spolupráce aktérů EVVO (duplicita i chybějící nástroje). → Chybí síťování mezi krajskými středisky a dalšími ekologickými středisky. → Nedostatečné personální a administrativní kapacity aktérů EVVO pro přípravu a realizaci projektů (nízká kvalita některých projektů). → Nedostatek financí, personálních kapacit a podpory kraje pro efektivní komunikaci / propagaci. → Nízká motivace některých zaměstnanců KSEV absolvovat školení pro odborný rozvoj v oblasti EVVO. → Nedostatečné vnímání smyslu a společenského významu EVVO a EP veřejností a zástupců samospráv. → Používání funkčních způsobů měření kvality a efektivity výukových programů (evaluace) a chybějící průzkum mapující potřeby a očekávání cílových skupin. → Tematicky nesystematické DVPP a služby EVVO → Začlenění prezentace nabídky EVVO do informačních kanálů kraje směrem ke školám. → Cena vzdělávacích programů je závislá na dotační podpoře. → Absence zaměření i na jiné cílové skupiny, než jsou žáci škol (např. na seniory).

Příležitosti (O)	Ohrožení (T)
<ul style="list-style-type: none"> → Růst potřebnosti a naléhavosti základních společných hodnot a norem, jichž je EVVO součástí, zvyšující se poptávka po EVVO. → Růst zájmu veřejnosti o informace z oblasti ŽP → Rozšiřující se nabídka ekonomických a legislativních nástrojů na podporu technologií a opatření šetrných k ŽP. → Rozšiřující se prostor pro ovlivňování projevů společenské (environmentální) odpovědnosti firem. → Existence možností financování projektů EVVO z EU fondů a národních dotačních zdrojů. → Zvýšení možností mezinárodní a mezikrajské spolupráce s partnerskými subjekty a regiony. → Využití přírodních i kulturních zajímavostí kraje pro EVVO, vytváření unikátních organizačních složek středisek. → Trend budování školních zahrad často v přírodním stylu, v ČR aktuálně podpora investic i odborného zázemí učení venku → Činnost zájmových svazů a sdružení z oborů zaměřených na přírodu, zejména pokud pracují i s mládeží (včelaři, myslivci, chovatelé, zahrádkáři, hasiči apod.). → Spolupráce s ostatními (sousedními) kraji a zapojování do celonárodních aktivit EVVO. → Využívání manažerských přístupů a zkušeností z podnikatelské sféry (plánování, řízení organizace, apod.). → Začlenění EVVO jako pevná složka do rozpočtu kraje. → Využití budoucího programového období pro čerpání fondů EU pro financování EVVO, zapojení do mezinárodních projektů. → Využívání ICT v oblasti EVVO. → Využití sponzoringu a dárcovství od jednotlivců i právnických osob. → Řada soukromých iniciativ a podniků zaměřených na lokální produkci, bezobalové obchody, alternativy k jednorázovým obalům. → Pozvolná popularita dobrovolnictví. → Dobrá dostupnost technologií pro většinu populace (smartphony, přístup k internetu). → V ČR nárůst odborných kapacit v EVVO – vědecké práce, studium efektivit EVVO, kontakt s poznatky ze zahraničí. → Zakotvení EVVO v RVP. → Noví absolventi pedagogických fakult. → Informační kanály Středočeského kraje využitelné k osvětě. → Další příbuzné obory ve školství, s nimiž lze kooperovat – polytechnická výchova, mediální výchova atd. 	<ul style="list-style-type: none"> → Zjednodušený pohled veřejnosti na EVVO a NNO-ŽP. → Existence vlivných reklamních kampaní orientované na spotřebu a působení klamavé reklamy (zneužití značek „eko“). → Nereflektování současných trendů v EVVO (viz Úvodní část Koncepce) → Celorepublikově nízká podpora ekoporadenství a stagnace oboru → Zavedení přísných bezpečnostních pravidel, která prakticky znemožňují vzdělávání v přírodě. → Vysoká míra závislosti EVVO na veřejných finančních zdrojích. → Konkurence EVVO s jinými tématy (např. kultura, sport, lidská práva) → Nedostatek prostředků ve školách na DVPP na uvolňování pedagogů. → Nedostatečná politická podpora EVVO. → Další snižování časových dotací ve vyučování pro přímý kontakt dětí s přírodou. → Nedostatečné ohodnocení a motivace zaměstnanců provozující EVVO. → Byrokratické překážky při přípravě a předkládání projektů a jejich složitá administrace (zvláště u fondů EU). → Značné rozdíly úrovně a intenzity ekologické výchovy ve školách.

Pozn. Inspirací pro definování příležitostí a hrozeb byla mimo jiné i Koncepce EVVO pro Zlínský kraj a pro kraj Vysočina.

STRATEGICKÁ ČÁST

5. STRATEGICKÁ ČÁST KONCEPCE – VIZE, CÍLE A NÁVRH OPATŘENÍ PRO ROZVOJ EVVO VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Strategická část Koncepce EVVO Středočeského kraje navazuje na analytickou část a při její tvorbě bylo reagováno na identifikované silné a slabé stránky ze SWOT analýz s přihlédnutím k možným příležitostem a hrozbám dalšího rozvoje. V kapitole jsou sumarizovány návrhy aktivit (neboli opatření) z oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, z nichž následně některé budou v realizační části vybrány pro jejich nejvyšší relevantnost a potenciál.

Ke stanovení těchto řešení je však důležité propojení prioritní oblasti, cílů a opatření ze Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025 (SP EVVO a EP), a potažmo z dalších koncepčních aktuálních dokumentů kraje, jako je např. Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje aktualizace pro roky 2018-2020. Autoři této koncepce se při návrhu konkrétních opatření inspirovali také příklady dobré praxe v oblasti EVVO u jiných krajů (např. Zlínský kraj, Moravský kraj a další).

Nejprve je definována rozvojová vize vztažená na oblast EVVO, a následně jsou stanoveny cíle pro její naplnění. Tyto cíle jsou provázány, jak již bylo řečeno, s cíli SP EVVO a EP. Následuje zásobník aktivit, který slouží jako vstup pro tvorbu realizační části koncepce (akční plán). Pro lepší přehlednost je struktura strategické části dokumentu ukázána v následujícím schématu.

Schéma 2: Struktura strategické části Konceptce EVVO

Zdroj: CIS

5.1 Vize Konceptce EVVO

Vize je vyjádřením dlouhodobého cíle, kterého by mělo být dosaženo nejpozději na konci období platnosti této konceptce, tedy v roce 2026. Vize není závislá na dílčích etapách plnění Konceptce a zůstává neměnná po celou dobu její realizace. Vize vyjadřuje rámcovou představu o tom, kam chceme oblast EVVO dlouhodobě směřovat a čeho chceme ve střednědobém horizontu dosáhnout. Vize je východiskem pro určení dalších úrovní strategického dokumentu, tzn. prioritních oblastí a opatření.

VIZE SP EVVO EP

Chceme společnost šetrnou a přátelskou ke svému životnímu prostředí, kde každý občan ČR má zajištěný přístup ke vzdělávání, výchově a informacím, které umožňují rozvoj znalostí, dovedností a motivací aktivně jednat ve prospěch životního prostředí a vytvářet společnost směřující k udržitelnému rozvoji.

VIZE EVVO Středočeského kraje⁹

Do roku 2026 obyvatelé Středočeského kraje myslí a jednají v souladu s principy udržitelného rozvoje, mají znalosti a dovednosti k environmentálně odpovědnému jednání.

Mají aktivní přístup k zachování kvality prostředí.

Mají úctu k životu ve všech jeho formách.

Posláním Konceptce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje (dále jen Konceptce) je zajištění systematického působení na obyvatele Středočeského kraje prostřednictvím EVVO, jako prevence poškozování životního prostředí a nezbytnou podmínku udržitelného rozvoje kraje.¹⁰

⁹ Inspirace z Konceptce EVVO SČK 2016-2020

Tato část Koncepce obsahuje rozdělení systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty do jednotlivých prioritních oblastí /podoblastí, které se budou naplňovat prostřednictvím navržených aktivit - konkrétních činností, které je nutné realizovat v oblasti EVVO na území Středočeského kraje.

Strategické oblasti a navazující relevantní cíle jsou převzaty z aktuálního znění Státního programu EVVO a EP. Koncepce tedy definuje 5 strategických oblastí – viz **Schéma 3**.

Schéma 3: Hlavní oblasti dopravy vyžadující změnu

Zdroj: CIS, SP EVVO a EP

Strategická oblast 1: Udržitelnost systému a prostředí pro EVVO a EP

Systémem jsou myšleny instituce, lidé a technické zázemí pro realizaci EVVO a EP a jejich vazby. Ve středočeském kraji se jedná zejména o systém krajských středisek EVVO, další střediska EVVO, ekoporadny, návštěvnická střediska, domy přírody a další instituce, které mají ve svém poslání EVVO nebo EP. Prostředím se rozumí především legislativní a koncepční dokumenty.

Strategická oblast 2: Kvalita, diverzita a inovace v EVVO a EP

Po období budování kapacit v infrastruktuře EVVO v ČR nastupuje trend sledování kvality programové nabídky, evaluací programů i procesů. Cílem je investovat prostředky efektivně, tj. do takových programů, které skutečně, ne jen domněle přinášejí výsledky. Hodnocení dopadu programů EVVO je důležité i pro obhájení smysluplnosti oboru ve společnosti. Jako každý obor, i v EVVO se objevují nové výzkumy, poznatky a metody, které je třeba brát v potaz, nemá-li programová nabídka ustrnout na úrovni přijatelné před desetiletími. Předpokladem růstu kvality je její pravidelné a fundované vyhodnocování na základě jasně stanovených kritérií (nikoliv pouze na spokojenosti účastníků), přenos poznatků výzkumu z oborů ekopedagogiky, psychologie a přírodovědných oborů, zavádění a testování nových metod EVVO. Zcela

¹⁰ Víze Koncepce EVVO i Poslání je převzato z Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty středočeského kraje v letech 2011-2020

zásadní je orientace na očekávané výstupy programů, tj. budované kompetence, nikoliv na samotná témata.

Strategická oblast 3: Spolupráce, síťování, propojování EVVO a EP

Oblast řeší vzájemnou propojenost různých přístupů a postojů. Dále pak spolupráci aktérů EVVO pro efektivní využití možností a kapacit jednotlivých organizací (synergie). Tato spolupráce umožní posilování mezioborových vazeb a současně posiluje dopad na úrovni jednotlivce i vzdělávací systém.

Doposud však probíhá síťování jen v části systému EVVO a EP – soustavněji se síťují jen střediska ekologické výchovy, poradny a částečně učitelé se zaměřením na environmentální výchovu, dále existují určité kontakty a ad hoc snahy o síťování mezi experty/osobnostmi v oboru, případně pracovníky veřejné správy (kolem konkrétních akcí, zadání a projektů). Naopak zejména ve veřejné správě zůstávají aktivity EVVO a EP velmi silně odděleny hranicemi resortů a dochází k fragmentaci oboru. Síť a partnerství jsou přitom základem pro zvyšování kvality, efektivity a stability, plní celou řadu funkcí a poskytují řadu „síťových služeb“ – např. ve vzdělávání a tvorbě znalostních bází. (Zdroj: SP EVVO a EP)

Strategická oblast 4: Posilování postavení a porozumění EVVO a EP - propagace, PR, popularizace

Obsahem této oblasti je informování příjemců EVVO a EP o nabízených službách, široké veřejnosti významu EVVO a EP, vzájemná informovanost poskytovatelů a v neposlední řadě i informovanost o probíhajících a podpořených aktivitách směrem k představitelům Středočeského kraje. Cílem informačních a popularizačních aktivit je vytvářet pozitivní vztah odborné i široké veřejnosti k EVVO a EP.

Strategická oblast 5: Vzdělávací cíle a relevantní témata EVVO a EP

Oblast řeší systémové pokrytí všech vzdělávacích cílů EVVO a EP a prioritní témata na nejbližší období (2018-2020). SP EVVO vymezuje tato relevantní témata EVVO a EP:

Tab. 1: Relevantní témata EVVO a EP vč. rámcových vzdělávacích cílů

Relevantní témata EVVO a EP	Rámcové vzdělávací cíle
Vztah k přírodě	<ul style="list-style-type: none"> • Potřeba kontaktu s přírodou • Schopnost přímého kontaktu s přírodním prostředím • Citlivost k přírodě • Reflexe různých pohledů na přírodu, postojů k ní a ujasňování si vlastních hodnot a postojů
Vztah k místu	<ul style="list-style-type: none"> • Znalost místní krajiny, jejích jedinečností a schopnost interpretovat je v souvislostech • Vědomí sounáležitosti s místem a regionem a pocit zodpovědnosti za něj
Ekologické děje a zákonitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Zájem o pochopení ekologických dějů a jejich zkoumání • Schopnosti a dovednosti pro zkoumání přírody a životního prostředí • Porozumění základním ekologickým dějům a zákonitostem • Porozumění významu ekologických dějů a zákonitostí pro život člověka • Propojování znalostí ekologických dějů a zákonitostí s každodenním životem

Environmentální problémy a konflikty	<ul style="list-style-type: none"> • Schopnost analýzy environmentálních problémů a konfliktů • Schopnost formulovat vlastní názor na problém, posuzovat variantní řešení a navrhnout řešení vlastní • Schopnost spolupráce a komunikace při řešení environmentálních konfliktů
Připravenost jednat ve prospěch životního prostředí	<ul style="list-style-type: none"> • Znalost základních principů ochrany životního prostředí • Znalosti a dovednosti potřebné pro šetrné zacházení s přírodou a přírodními zdroji • Znalosti a dovednosti pro spotřebitelské chování • Znalosti a dovednosti pro aktivní ovlivňování svého okolí • Přesvědčení o vlastním vlivu na předcházení a řešení problémů životního prostředí

Zdroj: SP EVVO a EP

Nyní následuje **zásobník opatření pro jednotlivé definované podoblasti** vzhledem k prioritním oblastem EVVO. Opatření včetně strategických cílů jsou následně uvedeny v akčním plánu, kde jsou stručně popsány a rozčleněny na související aktivity. V zásobníku opatření jsou uvedena i opatření z Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje - aktualizace pro roky 2018-2020, které ještě nebyly naplněny nebo by měly být rozšířeny.

5.2 Stanovení opatření v návaznosti na podoblasti EVVO

Strategická oblast 1: Udržitelnost systému a prostředí pro EVVO a EP

PODOBLAST	1.1 INSTITUCE A LIDÉ
OPATŘENÍ 1.1.1	Zkvalitnění a zefektivnění koordinačního a systémového přístupu při realizaci EVVO ve Středočeském kraji - dlouhodobá podpora činnosti KSEV
OPATŘENÍ 1.1.2	Rozvoj EVVO v podnikatelském sektoru

PODOBLAST	1.2 DOKUMENTY
OPATŘENÍ 1.2.1	Začleňování priorit EVVO a EP do ostatních strategických dokumentů kraje

PODOBLAST	1.3 PROGRAMY: PROSTOROVÉ A MATERIÁLNÍ ZÁZEMÍ
OPATŘENÍ 1.3.1	Vyhlašování investičních dotačních programů

Strategická oblast 2: Kvalita, diverzita a inovace v EVVO a EP

PODOBLAST	2.1 VÝZKUM V EVVO A EP A PRO EVVO A EP
OPATŘENÍ 2.1.1	Podpora realizace a šíření kvalitních výzkumných projektů EVVO

PODOBLAST	2.2 ZNALOSTNÍ BÁZE
OPATŘENÍ 2.2.1	Výměna zkušeností a další vzdělávání KSEV, přenos informací mezi SČK a KSEV

PODOBLAST	2.3 STANDARDY KVALITY A CERTIFIKACE SLUŽEB EVVO A EP
OPATŘENÍ 2.3.1	Vytvoření standardů kvality a standardizačních systémů pro služby EVVO a EP

PODOBLAST	2.4 VZDĚLÁVÁNÍ POSKYTOVATELŮ EVVO A EP
OPATŘENÍ 2.4.1	Podpora rozvoje a rozšiřování kapacity poskytovatelů EVVO a zajištění vzdělávání pracovníků a lektorů
OPATŘENÍ 2.4.2	Systematické vzdělávání pedagogických i dalších pracovníků škol a školských zařízení v oblasti EVVO

PODOBLAST	2.5 MONITORING A EVALUACE
OPATŘENÍ 2.5.1	Podpora evaluací za účelem zvyšování kvality realizovaných vzdělávacích programů / projektů a následné inovace stávajících i nově vznikajících programů EVVO a EP

PODOBLAST	2.6 NOVÉ SMĚRY
OPATŘENÍ 2.6.1	Podporovat projekty EVVO a EP s využitím nových, alternativních či málo využívaných metod a projekty navazující na praktická opatření v ochraně životního prostředí

Strategická oblast 3: Spolupráce, síťování, propojování EVVO a EP

PODOBLAST	3.1 OTEVŘENÁ A SPOLUPRACUJÍCÍ VEŘEJNÁ SPRÁVA
OPATŘENÍ 3.1.1	Rozvoj spolupráce mezi veřejnou správou, poskytovateli EVVO, školami a dalšími aktéry

PODOBLAST	3.2 PARTNERSTVÍ A SÍŤOVÁNÍ
OPATŘENÍ 3.2.1	Podpora zakládání a fungování středočeských krajských sítí, společných krajských konferencí, fór, workshopů, veletrhů dobré praxe apod.
OPATŘENÍ 3.2.2	Podpora rozvoje a činnosti ekoporaden a informačních center

PODOBLAST	3.3 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A SÍŤOVÁNÍ
OPATŘENÍ 3.3.1	Podpora mezinárodních projektů a výměny zkušeností v EVVO a EP včetně kofinancování mezinárodních projektů, zprostředkování kontaktů v rámci různých mezinárodních vazeb SČK

Strategická oblast 4: Posilování postavení a porozumění EVVO a EP - propagace, PR, popularizace

PODOBLAST	4.1 ARGUMENTAČNÍ ZÁKLADNA
OPATŘENÍ 4.1.1	Zajistit systematickou osvětu a komunikaci vůči relevantním pracovníkům a představitelům kraje zvyšující porozumění významu a pojetí EVVO a EP

PODOBLAST	4.2 EFEKTIVNÍ PREZENTACE V RÁMCI VEŘEJNÉ SPRÁVY
OPATŘENÍ 4.2.1	Koncepční zapojení obcí do realizace EVVO

PODOBLAST	4.3 EFEKTIVNÍ PREZENTACE VŮČI VEŘEJNOSTI
OPATŘENÍ 4.3.1	Efektivní komunikace a realizace osvětových akcí a kampaní EVVO pro veřejnost

Strategická oblast 5: Vzdělávací cíle a relevantní témata EVVO a EP

PODOBLAST	5.1 SYSTÉMOVÉ POKRYTÍ VZDĚLÁVACÍCH CÍLŮ A RELEVANTNÍCH TÉMAT
OPATŘENÍ 5.1.1	Tvorba vzdělávacích programů s ohledem na vývoj trendů ve společnosti

PODOBLAST	5.2 OBSAHOVÉ TÉMA - PŘÍRODA
OPATŘENÍ 5.2.1	Podporovat různé formy EVVO využívající především pobyt v přírodě nebo motivující k pobytu v přírodě.

PODOBLAST	5.3 OBSAHOVÉ TÉMA – MÍSTO, SÍDLO, KRAJINA
OPATŘENÍ 5.3.1	Podporovat projekty místně zakotveného učení s účastí více partnerů (veřejná správa, NNO, podnikatelé, místní historikové, zemědělci atd.) - zajištění vzdělávání v bezprostředním kontaktu s přírodou

PODOBLAST	5.4 OBSAHOVÉ TÉMA – UDRŽITELNÁ SPOTŘEBA
OPATŘENÍ 5.4.1	Podporovat vzdělávání, výchovu, osvětu a poradenství zaměřené na udržitelnou spotřebu a rozvoj

PODOBLAST	5.5 OBSAHOVÉ TÉMA – KLIMA V SOUVISLOSTECH
OPATŘENÍ 5.5.1	Podpora vzdělávacích a osvětových aktivit zaměřené na porozumění příčinám a dopadům změn klimatu

REALIZAČNÍ ČÁST

6. PLÁN REALIZACE AKTIVIT - AKČNÍ PLÁN

Tato kapitola obsahuje podrobně rozpracované jednotlivé navržené opatření EVVO do úrovně konkrétních aktivit (úkolů). U každé oblasti je uveden specifický cíl, který má být na konci období realizace Koncepce EVVO SČK dosažen. Popis jednotlivých opatření k realizaci je uvedeno v následující struktuře:

- Popis opatření
- Typové aktivity naplňující opatření
- Indikátory
- Potenciální zapojené subjekty
- Cílová skupina
- Zdroje financování

6.1 Strategická oblast 1: Udržitelnost systému a prostředí pro EVVO a EP

Specifický cíl: Cílem prioritní oblasti je do roku 2026 zvýšit kvalitu EVVO ve školách, posílit klíčové kompetence KSEV a zajistit stabilitu EVVO v kraji. Dále pak zapojit do EVVO i podnikatelský sektor.

OPATŘENÍ 1.1.1	Zkvalitnění a zefektivnění koordinačního a systémového přístupu při realizaci EVVO ve Středočeském kraji - dlouhodobá podpora činnosti KSEV
Oblast	1.1 INSTITUCE A LIDÉ
Popis / účel opatření	Toto opatření je zásadní pro fungování EVVO ve Středočeském kraji. Jedná se o zefektivnění koordinačního a systémového přístupu. Tento cíl se dá dosáhnout několika aktivitami popsány níže. Součástí opatření je i zajištění podpory krajských středisek ekologické výchovy Středočeským krajem. Tato podpora přinese stabilitu a jistotu při tvorbě EVVO – ve formě možnosti plánování dlouhodobých projektů a vzdělávacích programů. Systém EVVO a EP nemůže fungovat bez alespoň základní koordinace osobou, která se orientuje v oboru, zná prostředí EVVO ve Středočeském kraji.

<p>Typové aktivity naplňující opatření</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podepsání „Memoranda“ min po dobu trvání Koncepce s příslibem finanční podpory pro KSEV od SČK. • Vytvářet prostředí pro stabilizaci pracovníků v oblasti EVVO a EP a motivovat je oceňováním kvalitních výsledků a přínosu jejich činnosti. • V rámci žádání o finanční prostředky na EVVO a provoz uzavřít dlouhodobé smlouvy s KSEV po dobu trvání Koncepce. • Zvážit zvýšení prostředků pro KSEV pro možnost podpory dalších ekologických středisek a pro zajištění trvale udržitelnosti projektů (aby dané projekty nebyly ukončené v souvislosti s ukončením dotačního projektu). • Nastavení pravidel a očekávání SČK od KSEV (součást dlouhodobé smlouvy). • Pověřit koordinátora EVVO pro kraj – garanta EVVO, aby zajišťoval komunikaci v otázkách EVVO a EP uvnitř úřadu. Rovněž by zajišťoval vzájemnou komunikaci mezi aktéry EVVO, vzájemné projekty a komunikaci EVVO navenek pro občany (webové stránky, sociální sítě). Také by vystupoval za kraj jako garant při mezinárodních žádostech o dotace (kde by se spojila všechna KSEV), nebo při snaze o využití potenciálu sponzoringu.
<p>Indikátory</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Počet dlouhodobých projektů EVVO. • Počet vzájemných akcí aktérů EVVO organizovaných garantem z SČK. • Počet společných dlouhodobých mezinárodních projektů či vytvořená mezinárodní spolupráce. • Počet nově přichozích návštěvníků na moderní, aktuální web se sdíleným kalendářem (datumový interaktivní kalendář), s metodikami pro učitele, s e-learningovými programy pro podnikatelskou sféru a náměty pro rodiny s dětmi, jak ochraňovat životní prostředí. • Počet uživatelů na FB a Instagramu, kteří sledují aktuality týkající se EVVO ve Středočeském kraji. • Vytvoření strategického plánu s akčním plánem na 4 roky (autoři: KSEV) a jeho naplňování (evaluace).
<p>Potenciální zapojené subjekty</p>	<p>Odbor ŽP, SČK</p>
<p>Cílová skupina</p>	<p>KSEV</p>
<p>Zdroje financování</p>	<p>Rozpočet SČK</p>

<p>OPATŘENÍ 1.1.2</p>	<p>Rozvoj EVVO v podnikatelském sektoru</p>
<p>Oblast</p>	<p>1.1 INSTITUCE A LIDÉ</p>
<p>Popis / účel opatření</p>	<p>Cílem opatření je rozvoj environmentálně příznivých přístupů v podnicích.</p>
<p>Typové aktivity naplňující opatření</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikování a zprostředkovávání příkladů dobré praxe pro environmentální činnost v podnikatelském sektoru. • Informační podpora zvláště malých a středních podnikatelů, vytvoření podnikatelské sekce na webových stránkách EVVO, kde by podnikatelé mohli mít i příležitosti pro získání dotací na naplnění výše uvedeného cíle.

	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentace dobrých příkladů šetrného podnikání (např. na Portále EVVO SČK). • Další vzdělávání pracovníků a manažerů firem týkající se možností snižování dopadů výrobních činností na životní prostředí. • Realizace aktivit a projektů vedoucích ke zlepšení spolupráce mezi podnikatelským a veřejným/neziskovým sektorem. • Podpora podnikatelských aktivit naplňujících cíle EVVO (např. propagace lokální produkce, osvětové aktivity bezobalových obchodů a další aktivity podporující environmentální šetrnou spotřebu, prevenci vzniku odpadu apod.)
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet zveřejněných příkladů dobré praxe. • Počet podpořených a zrealizovaných akcí a počet účastníků z podnikatelského sektoru.
Potenciální zapojené subjekty	Podnikatelský sektor, poskytovatelé EVVO
Cílová skupina	Podnikatelský sektor – malé a střední podniky, velké podniky, OSVČ, střední management podniků
Zdroje financování	Rozpočet SČK (OŽPZ), dotační programy ČR (např. MŽP, SFŽP), vlastní prostředky podnikatelského sektoru

OPATŘENÍ 1.2.1	Začleňování priorit EVVO a EP do ostatních strategických dokumentů kraje
Oblast	1.2 DOKUMENTY
Popis / účel opatření	EVVO a EP je kontinuálně začleňováno do koncepčních a strategických dokumentů kraje týkající se EVVO a EP, životního prostředí, vzdělávání, regionálního rozvoje a příbuzných témat. Tyto dokumenty jsou ve vzájemném souladu. Je potřeba, aby tento soulad byl i nadále dodržován.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Začlenit priority z této Koncepce EVVO 2021-2026 do strategických dokumentů kraje. • Zohledňovat adekvátní cíle a úkoly Koncepce v ostatních strategických, programových a vzdělávacích dokumentech kraje a naopak.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet začleněných opatření v jiných strategických dokumentech.
Potenciální zapojené subjekty	Odbor ŽP, Středočeský kraj
Cílová skupina	SČK
Zdroje financování	Zde je potřeba zdrojů minimální, rozpočet SČK

OPATŘENÍ 1.3.1	Vyhlásování investičních dotačních programů
Oblast	1.3 PROGRAMY: PROSTOROVÉ A MATERIÁLNÍ ZÁZEMÍ
Popis / účel opatření	Pro efektivní realizaci EVVO je zapotřebí zajištění prostorového a materiálního zázemí. Toto opatření navazuje na opatření 1.1.2., jen je zaměřeno na provozní aspekty ekologických středisek. Je potřeba zajistit kvalitní zázemí pro možnosti exkurzí, dlouhodobých programů, praktických školení a pro zaměstnance středisek. Rovněž je potřeba i investovat do modernizace zařízení, vybavení a didaktických pomůcek.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Vybrat klíčové dlouhodobé programy pro vytvoření prostorového a materiálního zázemí, které jsou realizovatelné, a pro tyto programy zajistit podporu, přičemž

	příjemci by byly především KSEV (80 %), ale i ostatní aktéři v oblasti EVVO (20 %).
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Množství realizovaných projektů pro vytvoření prostorového a materiálního zázemí (pro efektivní realizaci EVVO); částka poskytnutá na investiční projekty v roce.
Potenciální zapojené subjekty	SČK
Cílová skupina	KSEV, ostatní žadatelé
Zdroje financování	Granty SČK, dotace z fondů EU (oblast modernizace)

6.2 Strategická oblast 2: Kvalita, diverzita a inovace v EVVO a EP

Specifický cíl: Cílem strategické oblasti „Kvalita, diverzita a inovace v EVVO a EP“ je efektivní investování prostředků, se zevrubnou evaluací, a díky tomu dojde ke kontinuálnímu zvyšování kvality nabízených programů s ohledem na trend, že se v EVVO objevují nové výzkumy, poznatky a metody, které je třeba brát v potaz, nemá-li programová nabídka ustrnout na úrovni přijatelné před desetiletími. Zcela zásadní je orientace na očekávané výstupy programů, tj. budované kompetence, nikoliv na samotná témata.

OPATŘENÍ 2.1.1	Podpora realizace a šíření kvalitních výzkumných projektů EVVO
Oblast	2.1 VÝZKUM V EVVO A EP A VÝZKUM PRO EVVO A EP
Popis / účel opatření	<p>KSEV a vzdělávací zařízení kraje se podílejí na výzkumu v EVVO a EP jako modelová pracoviště, poskytováním dat a ověřováním metodik. Realizátoři EVVO a EP mají přístup k současným poznatkům z výzkumu EVVO a EP a aplikují je v praxi.</p> <p>V rámci EVVO je zapotřebí propojovat výzkumnou složku s praxí. Současná doba a změna trendů vybízí k nutnosti inovací a k širšímu využívání moderních technologií v oblasti přístupu k EVVO. Při vytváření vzdělávacích projektů musí poskytovatelé EVVO přihlídnout k trendům (k poptávce) ve společnosti a k zájmům SČK. V neposlední řadě je stěžejní realizované výzkumy převádět do praxe.</p>
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> Inovace v přístupech k EVVO a širší využití moderních technologií. Podpora výzkumu v oblasti potřeby EVVO a EP – např. vliv kontaktu s přírodou na kompetence, postoje a environmentální gramotnost veřejnosti, dále pak výzkum v oblasti pedagogických a didaktických přístupů, evaluací (vyhodnocování metod) a vývoje nových postupů EVVO a EP. Podporovat přenášení výsledků výzkumu do praxe. Výstupy výzkumných projektů v oblasti životního prostředí aktivně šířit mezi poskytovatele EVVO: Zajistit alespoň jednou ročně konferenci, workshop nebo kurz zaměřený na přenos výsledků výzkumu EVVO a EP k pracovníkům SEV, návštěvnických středisek, školním koordinátorům EVVO a dalším poskytovatelům EVVO. Publikovat výsledky výzkumu v EVVO a EP na krajském webu EVVO: Na webu středočeské EVVO a EP umisťovat články a studie vytvořené nejen v kraji, ale též v celé ČR, překlady zahraničních článků. Aktivně sledovat informační zdroje, umisťovat výsledky nebo odkazy na ně na krajských webových stránkách a odkazy rozesílat přihlášeným zájemcům (zajišťuje především garant EVVO z SČK).

Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet publikovaných výsledků výzkumů v EVVO a EP.
Potenciální zapojené subjekty	SČK (garant), KSEV, aktéři EVVO
Cílová skupina	Poskytovatelé i příjemci EVVO
Zdroje financování	Z financí KSEV určených na EVVO

OPATŘENÍ 2.2.1	
Oblast	2.2 ZNALOSTNÍ BÁZE
Popis / účel opatření	Toto opatření navazuje na předchozí a jeho zásadním přínosem je vytvoření znalostní báze (může být součástí webu EVVO), kterou by sdílely KSEV, malá střediska ve spolupráci se Středočeským krajem. Tato znalostní báze by byla tvořena online portálem – databází – projektů a výstupů z nich, metodik a výzkumů, jak z ČR, tak i ze zahraničí. Samozřejmě by docházelo i k osobním setkáním a díky tomu by docházelo k výměně zkušeností a k dalšímu vzdělávání KSEV. Pro realizaci tohoto opatření je důležité stanovit „Specializaci krajského střediska EV“, ve smyslu obsahové a metodické garance pro danou oblast na území celého kraje. Tato specializace napomůže k naplňování strategie kraje v jednotlivých oblastech, což je jedno z hlavních důvodů existence KSEV.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> Vytvoření struktury znalostní báze (znalostního portálu) pro možnost sdílení zkušeností a znalostí. Tvorba / aktualizace ekologických vzdělávacích programů s přihlédnutím k trendům ve společnosti a zájmům Středočeského kraje. Stanovení oblastí specializace pro KSEV, kdy dané středisko v rámci krajské činnosti EVVO bude tuto oblast specializace rozvíjet, aktualizovat, šířit vůči celé veřejnosti. Nejde zde o žádného metodika, který bude ostatním diktovat konkrétní činnosti. KSEV by měla naplňovat potřeby SČK v oblasti EVVO a EP, proto kraj stanoví některé z KSEV, které bude spoluvytvářet politiku kraje v dané oblasti a bude sloužit jako poskytovatel určitého servisu při toku informací ostatním organizacím v EVVO, nejen KSEV. Rovněž bude hlavním aktérem pro kreativitu a inovace v dané oblasti. Osvětu a vzdělávání budou moci v dané oblasti poskytovat jakákoliv ekologická centra, ale dané středisko EV pro vybranou oblast zodpovídá za koordinaci a naplňování strategie SČK. Tyto oblasti mohou být rozděleny dle SP EVVO a EP (sekce: příroda, místo, sídlo a krajina, udržitelná spotřeba a klima), popř. lze stanovit oblasti v rámci rozdělení celé environmentální výchovy (dle cílových skupin, dle obsahu apod.)
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet vytvořených ekologických vzdělávacích programů. Počet aktualizovaných ekologických vzdělávacích programů. Počet vzájemných interakcí a uživatelů online znalostní báze.
Potenciální zapojené subjekty	KSEV, poskytovatelé EVVO
Cílová skupina	Poskytovatelé EVVO
Zdroje financování	Z rozpočtu krajských středisek EVVO, z rozpočtu ostatních středisek (okrajově), vytvoření online znalostního portálu – rozpočet kraje.

OPATŘENÍ 2.3.1	Vytvoření standardů kvality a standardizačních systémů pro služby EVVO a EP
Oblast	2.3 STANDARDY KVALITY A CERTIFIKACE SLUŽEB EVVO A EP
Popis / účel opatření	<p>SČK jako subjekt zabezpečující finanční zajištění EVVO a EP podporuje systém certifikace institucí, sjednocuje požadavky / priority kraje na KSEV a další poskytovatele EVVO a EP. Certifikace může být výhodou při získání případné grantové či dotační podpory.</p> <p>Pro licencování KSEV formuluje SČK minimální vstupní parametry, které musí potenciální KSEV splnit. Zároveň je zapotřebí vytvořit strategii vč. definování činností, které mají KSEV vykonávat, v jakém rozsahu, v jaké kvalitě a přesný výstup. Transparentní pro potenciální KSEV je, když SČK vytvoří vlastní certifikaci, která se může skládat již z fungujících (např. Pavučina), nebo může být postavena tak, aby byla vytvořena přímo na míru potřebám EVVO v kraji. KSEV by musela tuto certifikaci vlastnit.</p>
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Umožnit z grantových prostředků SČK hradit náklady konkrétních vybraných certifikací a tak podpořit SEV v jejich vlastním úsilí o růst kvality nebo každoročně nabídnout SEV předem určený počet certifikací. Vytvořit standardy kvality a systém pro získání certifikace od kraje, který bude povinný pro KSEV. Pokud se bude chtít jiné ekologické centrum stát KSEV, tak kromě žádosti musí vlastnit tuto certifikaci.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet nově získaných certifikací kraje současnými i potencionálními KSEV. • Vytvořené standardy kvality pro KSEV. • Realizace činností pro naplňování strategie (definované krajem) krajskými středisky EV
Potenciální zapojené subjekty	SČK
Cílová skupina	KSEV, ostatní střediska
Zdroje financování	Rozpočet SČK

OPATŘENÍ 2.4.1	Podpora rozvoje a rozšiřování kapacity poskytovatelů EVVO a zajištění vzdělávání pracovníků a lektorů
Oblast	2.4 VZDĚLÁVÁNÍ POSKYTOVATELŮ EVVO A EP
Popis / účel opatření	<p>Zajistit dostatečnou nabídku vzdělávání v kraji prostřednictvím dotačních titulů i realizací ve vlastních vzdělávacích zařízeních. Vzdělávání zaměřit na metody a obsah EVVO a EP včetně nových poznatků, evaluace, řízení, environmentálního provozu a další relevantní témata.</p> <p><i>Pozn. Podpora vzdělávání pedagogických i dalších pracovníků škol a školských zařízení je obsahem dalšího opatření.</i></p>
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Vyhlášovat každoročně dotační programy a vzdělávací zakázky pro realizátory EVVO a EP v kraji. • Podporovat efektivní a udržitelné řízení organizací EVVO a EP dostupnými vzdělávacími programy pro manažery. • Zveřejňovat nabídku vzdělávacích programů pro realizátory akcí (lektorů, pedagogů, manažerů aj.) na webu středočeské EVVO a aktivní šíření pozvánek. • Podpora poskytovatelů EVVO na bázi dobrovolnictví.

Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet absolvovaných vzdělávacích programů zaměstnanci středisek. Počet školení, která realizují KSEV pro svoje zaměstnance i další zájemce. Vytvoření e-learningu pro management ekologických středisek. Počet dobrovolníků v oblasti EVVO (monitoring mohou provádět KSEV).
Potenciální zapojené subjekty	KSEV, externí vzdělavatelé
Cílová skupina	Poskytovatelé EVVO
Zdroje financování	MŠMT, dotace EU na tvorbu digitalizace ve vzdělávání

OPATŘENÍ 2.4.2	Systematické vzdělávání pedagogických i dalších pracovníků škol a školských zařízení v oblasti EVVO
Oblast	2.4 VZDĚLÁVÁNÍ POSKYTOVATELŮ EVVO A EP
Popis / účel opatření	<p>Předmětem opatření je vytvoření systematického a pravidelného vzdělávání školních koordinátorů EVVO, dalších pedagogů a ostatních pracovníků ve školství s cílem zvýšení jejich znalostí a dovedností za účelem pozitivního působení na děti a mládež a intenzivnějšího začlenění prvků EVVO do školní výuky. Zde se je možná kooperace s kooperací s VISK jako hlavním poskytovatelem DVPP ve Středočeském kraji. Opatření má přispět k rozšíření environmentálního povědomí pedagogů i ostatních pracovníků škol a k jejich aktivnímu zapojení do ekologizace škol. Vzdělávací aktivity mohou mít formu specializovaných kurzů, seminářů, exkurzí do úspěšných škol, workshopů, vzájemných setkávání apod.</p> <p>Je zapotřebí dodržovat standard dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO dle členění kompetence s ohledem na cílové skupiny (viz Příloha 5).</p>
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> Realizace studií k výkonu specializovaných činností v oblasti EVVO pro školní koordinátory EVVO. Vytvoření metodické podpory pro školy, střediska, lesní školky a další organizace ve svěřeném území. Realizace seminářů a workshopů EVVO s důrazem na aktivizující metody výuky (např. projektová, problémová a kooperativní výuka, integrovaná tematická výuka, místně zakotvené učení, badatelsky orientované vyučování). Motivace a vzdělávání vedení škol (ředitelů) k zapojení do EVVO. Vzdělávání nepedagogických pracovníků v oblasti EVVO a šetrného provozu škol a školských zařízení. Podpora pedagogů k realizaci EVVO přímo ve výuce (mentoring, využívání metodických materiálů a serverů EVVO apod.). Setkávání koordinátorů EVVO a dalších pracovníků škol a školských zařízení s cílem výměny a předávání zkušeností. Navázání spolupráce s vysokými školami týkající se výuky budoucích pedagogů poskytujících EVVO.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet proškolených/vzdělaných osob (vč. uvedení délky hodinové dotace jednotlivých vzdělávacích aktivit). Počet koordinátorů, kteří úspěšně absolvovali studium k výkonu specializovaných činností v oblasti EVVO. Počet realizovaných vzdělávacích aktivit.

Potenciální zapojené subjekty	Střediska EVVO, VISK
Cílová skupina	Školy – pedagogové
Zdroje financování	Rozpočet SČK, MŠMT

OPATŘENÍ 2.5.1	Podpora evaluací za účelem zvyšování kvality realizovaných vzdělávacích programů / projektů a následné inovace stávajících i nově vznikajících programů EVVO a EP
Oblast	2.5 MONITORING A EVALUACE
Popis / účel opatření	Evaluace a monitoring za účelem zvyšování kvality je stěžejní pro další rozvoj EVVO. Realizátoři EVVO a EP mají k dispozici nástroje pro evaluaci svých programů. Činnost EVVO a EP je monitorována standardní metodikou pro celou ČR. Realizátoři EVVO a EP jsou motivováni k zavádění vlastních způsobů evaluace vycházejících z jejich podmínek, které budou prostředkem vnitřní snahy o zlepšení. Důraz bude být kladen na motivační komplex, který vychází z hodnot a poslání organizace, podporuje prvky učící se organizace, zahrnuje vnitřní analýzy, pracuje se zpětnou vazbou a odráží se ve strategiích.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Motivovat poskytovatele EVVO a EP k zavádění vlastních způsobů evaluace vycházejících z jejich podmínek, které budou prostředkem vnitřní snahy o zlepšení. • Pravidelně získávat data a indikátory o stavu EVVO a EP dle metodiky MŽP, vyhodnocovat data, výsledky zveřejňovat. • V rámci dotačních titulů na EVVO a EP podporovat evaluace programů a činnosti EVVO a EP
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Množství provedených evaluací. • Počet vyhlášení dotačních titulů pro podporu evaluace programů včetně jejich udržitelnosti.
Potenciální zapojené subjekty	KSEV, školy a školská zařízení, ekologická střediska
Cílová skupina	Příjemci EVVO
Zdroje financování	Rozpočet kraje, popř. MŽP

OPATŘENÍ 2.6.1	Podporovat projekty EVVO a EP s využitím nových, alternativních či málo využívaných metod a projekty navazující na praktická opatření v ochraně životního prostředí
Oblast	2.6 NOVÉ SMĚRY
Popis / účel opatření	Toto opatření je v souladu s opatřením 2.1.1. V EVVO a EP by měl být cíleně podporován prostor pro nové nápady, odlišné přístupy, vlastní řešení, alternativy, tvořivost, experimentování, hledání a prozkoumávání nových směrů. Podpora by se měla vztahovat i na propojení EVVO a EP s jinými oblastmi, jako je oblast sociální práce s ohroženými skupinami, handicapovanými..., kulturní (propojení s kulturními aktivitami...), cestovní ruch (interpretace místního dědictví, environmentálně šetrná turistika...), praktická ochrana přírody, zemědělství (agroturistika) a další.
Typové aktivity	<ul style="list-style-type: none"> • V grantových schématech vyčlenit téma pro hledání a prozkoumávání nových

naplňující opatření	směrů. <ul style="list-style-type: none"> Je podporováno propojení EVVO a EP s jinými obory.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet EVVO a EP programů ve spojení i s jinými obory.
Potenciální zapojené subjekty	SČK, KSEV, SEV
Cílová skupina	Poskytovatelé EVVO
Zdroje financování	Fondy EU, MŽP, MŠMT, granty SČK, MZe

6.3 Prioritní oblast 3: Spolupráce, síťování, propojování EVVO a EP

Specifický cíl: Cílem je dosažení vzájemné spolupráce mezi aktéry v oblasti EVVO, vytváření pevných vazeb a díky tomu sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe.

OPATŘENÍ 3.1.1	Rozvoj spolupráce mezi veřejnou správou, poskytovateli EVVO, školami a dalšími aktéry
Oblast	3.1 OTEVŘENÁ A SPOLUPRACUJÍCÍ VEŘEJNÁ SPRÁVA
Popis / účel opatření	Pro podporu rozvoje EVVO je zapotřebí spolupracovat i s veřejnou správou. Většina krajských středisek EVVO již s městy a obcemi spolupracují, ale potenciál této spolupráce je mnohem větší. Je potřeba pracovat na společných projektech a neopomenout vzdělávat v oblasti environmentální výchovy zaměstnance městských úřadů. Spolupráce s veřejnou správou může být i nápomocná pro komunikaci.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> Síťování samospráv, škol a dalších místních organizací na základě společných zájmů. Vytvářet společné programy v rámci konceptu Smart City, a jiných koncepcí zaměřených na životní prostředí. Podpora společných projektů se zapojením více sektorů (veřejná správa, NNO, školy, podnikatelé...)
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet spolupracujících měst a obcí s KSEV ve SČK. Počet zaměstnanců městských a obecních úřadů, které prošli programem EVVO. Počet realizovaných projektů, na kterém spolupracovala veřejná správa s ekologickými středisky.
Potenciální zapojené subjekty	Města, obce a environmentální střediska, VISK
Cílová skupina	Města, obce, příjemci EVVO, včetně zaměstnanců veřejné správy
Zdroje financování	Rozpočet města, obce, dotace EU

OPATŘENÍ 3.2.1	Podpora zakládání a fungování středočeských krajských sítí, společných krajských konferencí, fór, workshopů, veletrhů dobré praxe apod.
Oblast	3.2 PARTNERSTVÍ A SÍŤOVÁNÍ
Popis / účel opatření	Účelem opatření je sdílení zkušeností subjektů EVVO a jejich integrace v krajských, nebo i v celonárodních sítích (Mrkvička, Mrkev, Pavučina apod.). Dále je důležité i prezentace výsledků a osobní setkání na konferencích, workshopech či veletrzích. Důsledkem bude pozitivní dopad na rozvoj EVVO. <i>Pozn. Toto opatření je v souladu se SP EVVO a EP, v praxi však rozšiřuje již opatření</i>

	<i>popsána výše (především opatření 2.2.1 – Znalostní báze)</i>
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Sdílený portál pro vzájemné předávání si zkušeností. • Realizace síťových projektů ekoporaden ve Středočeském kraji. • Pravidelná setkání zástupců ekoporaden a Středočeského kraje zaměřena na výměnu zkušeností, přenos informací zpětná vazba mezi KÚ a ekoporadnami, definování aktuálních potřeb regionu aj. • Stanovení minimálního závazného způsobu síťování (především pro KSEV). • Zajistit celokrajské fórum EVVO a EP, kde se setkají realizátoři EVVO a EP včetně škol, zástupci SČK a experti. Do programu fóra zařadit prezentaci zásadních projektů krajského významu, vybrané příklady dobré praxe, relevantní informace z činnosti OŽPZ apod. • Cílená podpora společných projektů dvou a více SEV.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Množství setkání subjektů EVVO / rok. • Vytvoření sítě malých středisek spadající pod garanta EVVO (KSEV pro daný region) – viz aktivita v opatření 3.2.2. • Počet společných projektů.
Potenciální zapojené subjekty	Poskytovatelé EVVO a EP, Středočeský kraj (v zastoupení ambasadora - garanta)
Cílová skupina	Poskytovatelé EVVO a EP, v konečném důsledku i příjemci EVVO
Zdroje financování	Granty SČK

OPATŘENÍ 3.2.2	Podpora rozvoje a činnosti ekoporaden a informačních center
Oblast	3.2 PARTNERSTVÍ A SÍŤOVÁNÍ
Popis / účel opatření	Opětovné vytvoření krajské sítě ekoporaden a ekoporadců a pracovníků návštěvnických středisek aj. informačních center zaměřených na životní prostředí, její propagace, zajištění výměny informací. Účelem je dostupnost informací o životním prostředí pro občany.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Poskytování informací o ŽP kraje, zajištění stálého informačního místa pro veřejnost (provoz ekoporadny pro veřejnost se stabilní otevírací dobou). • Podpora systémového poradenství firmám, obcím, sdružením aj. subjektům s cílem zajistit její dostupnost • Síť krajem doporučených ekoporadců a ekoporaden, vč. propagace nabídky. • Podpora ekoporadenských výstupů – video návody, publikace rad a návodů v médiích, tiskoviny • Šíření informačních materiálů o ŽP kraje, půjčování literatury, filmů, pomůcek a periodik k tématice ŽP a EVVO
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet evidovaných rad poskytnutých různým cílovým skupinám KSEV a dalšími ekoporadnami. • Počet vzdělávacích programů a projektů realizovaných v rámci spolupráce KSEV a ekoporaden.
Potenciální zapojené subjekty	Ekoporadny, KSEV, částečně SČK
Cílová skupina	Aktéři EVVO a EP, veřejnost, příjemci ekoporadenství

Zdroje financování	Rozpočet SČK
---------------------------	--------------

OPATŘENÍ 3.3.1	Podpora mezinárodních projektů a výměny zkušeností v EVVO a EP včetně kofinancování mezinárodních projektů, zprostředkování kontaktů v rámci různých mezinárodních vazeb SČK
Oblast	3.3 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A SÍŤOVÁNÍ
Popis / účel opatření	Realizátoři EVVO a EP by společně nebo individuálně měli navazovat mezinárodní spolupráci na projektech a vyměňovat si zkušenosti v oblasti EVVO a EP. Síťování a komunikaci je potřeba tvořit i se zahraničními organizacemi a již vytvořenými sítěmi.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjet mezinárodní kontakty, zajistit účast ČR na významných mezinárodních jednáních k EVVO a EP. • V rámci navázaných partnerství SČK se zahraničím iniciovat navazování spolupráce v EVVO a EP se zahraničními partnery a zprostředkovat spolupráci pro KSEV a další organizace. • Podpora mezinárodních projektů.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet mezinárodních projektů. • Počet zahraničních organizací integrovaných v síti EVVO ve SČK. • Počet účastí na zahraničních konferencích a workshopů.
Potenciální zapojené subjekty	KSEV, garant z KÚ SČK
Cílová skupina	KSEV, další ekologická centra
Zdroje financování	SČK, KSEV

6.4 Prioritní oblast 4: Posilování postavení a porozumění EVVO a EP - propagace, PR, popularizace

Specifický cíl: Cílem této oblasti je dosažení efektivního informování příjemců EVVO a EP o nabízených službách a široké veřejnosti o významu EVVO a EP. Rovněž cílem je intenzivní vzájemná informovanost poskytovatelů EVVO a v neposlední řadě i informovanost o probíhajících a podpořených aktivitách směrem k představitelům Středočeského kraje. Důsledkem informačních a popularizačních aktivit je vytvořený pozitivní vztah odborné i široké veřejnosti k EVVO a EP.

OPATŘENÍ 4.1.1	Zajistit systematickou osvětu a komunikaci vůči relevantním pracovníkům a představitelům kraje zvyšující porozumění významu a pojetí EVVO a EP
Oblast	4.1 ARGUMENTAČNÍ ZÁKLADNA
Popis / účel opatření	Toto opatření má zajistit rozvoj metodické/informační podpory pro realizaci EVVO, přičemž díky tomu se bude komunikovat vůči relevantním pracovníkům a představitelům kraje systematictěji. Pro toto opatření je zásadní vytvořit zázemí pro publikační činnost včetně možnosti šíření jejích výstupů.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Publikační činnost, vydávání letáků a brožur zaměřených na informace o ŽP, tvorba a provoz výstav s tematikou EVVO a ŽP. • Organizace konference pro středočeské poskytovatele EVVO (SEV, školy,

	<p>příspěvkové organizace, obce). Náplní konference bude představení úspěšných projektů nebo připravované významné výzkumy, příklady dobré praxe, nové odborné poznatky z oboru EVVO a příbuzných oborů.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Online prezentování příkladů dobré praxe, exkurze, stáže, kulaté stoly, besedy. • Do podmínek dotace projektů, jež zahrnují evaluaci, zahrnout povinnost publikovat výsledky projektu a jeho evaluace na stránkách žadatele a formou tiskové zprávy a obojí poskytnout SČK k další publikaci. • Vytvořit dotační výzvy na podporu publikační činnosti.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet vydaných publikačních činností (knih, brožur, e-booků, infografických videí). • Počet vytvořených dotačních výzev na podporu publikační činnosti.
Potenciální zapojené subjekty	SČK, poskytovatelé EVVO
Cílová skupina	Pracovníci kraje, veřejnost
Zdroje financování	Krajské dotace, dotace EU

OPATŘENÍ 4.2.1	Koncepční zapojení obcí do realizace EVVO
Oblast	4.2 EFEKTIVNÍ PREZENTACE V RÁMCI VEŘEJNÉ SPRÁVY
Popis / účel opatření	Pro spolupráci a využití potenciálu veřejné správy je vhodné koncepčně zapojit obce do realizace EVVO, a to i díky efektivní prezentace výsledků projektů a výzkumů. Zaměstnanci mohou participovat na realizaci projektu i na tvorbě publikační činnosti a její šíření směrem k veřejnosti.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Naplánovat a zrealizovat vhodné způsoby prezentace výsledků podpořených projektů EVVO zastupitelům SČK a pracovníkům KÚ. • Zajistit znalost Krajské koncepce EVVO u úředníků veřejné správy. • Vydávat informační materiály s praktickými návody a prezentací výsledných efektů environmentálního chování a jednání (ve spolupráci se zaměstnanci veřejné správy).
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet vydaných informačních materiálů pro prezentace výsledků zastupitelům SČK a zaměstnancům veřejné správy.
Potenciální zapojené subjekty	Poskytovatelé EVVO
Cílová skupina	Veřejná správa, veřejnost
Zdroje financování	SČK, KSEV, města a obce

OPATŘENÍ 4.1.1	Efektivní komunikace a realizace osvětových akcí a kampaní EVVO pro veřejnost
Oblast	4.3 EFEKTIVNÍ PREZENTACE EVVO VŮČI VEŘEJNOSTI
Popis / účel opatření	Analytická část Koncepce indikuje, že komunikace vůči veřejnosti je realizována minimálně, nahodile a bez zpětné vazby její efektivity. Toto opatření s níže popsanými aktivitami má nastítnit možnost zlepšení a zefektivnění komunikace směrem k veřejnosti.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Zveřejňování příkladů dobré praxe a výsledků projektů a výzkumu EVVO a EP adekvátními komunikačními kanály pro odbornou i širokou veřejnost, ale i

	<p>podnikatelskou sféru.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komunikační kampaně pro sociální sítě. • Odborná pomoc s propagací krajským střediskům EV. • Semináře PR pro autory environmentálních projektů a subjektům EVVO, hodnocení PR aktivit a jejich efektů, specialistu jako konzultanta • vzdělávání realizátorů EVVO v efektivních a nových formách a v tom, jak získávat zpětnou vazbu. • Propagace a popularizace EVVO ve Středočeském kraji, komunikace s médii, publikování článků zaměřených na EVVO v regionálním tisku, využití informačních kanálů kraje k prezentaci úspěchů i nabídky EVVO • Aktivity k budování značky „KSEV“ – vizibilita atd. • Tvorba komunikačních strategií KSEV a EVVO v kraji obecně.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet PR článků, tiskových zpráv a případně účastí v televizi. • Počet uživatelů webu či FB. • Počet proběhlých seminářů a vyškolených pracovníků. • Existence vytvořených komunikačních strategií.
Potenciální zapojené subjekty	Poskytovatelé EVVO
Cílová skupina	Veřejnost
Zdroje financování	SČK , poskytovatelé EVVO, sponzoring

6.5 Prioritní oblast 5: Vzdělávací cíle a relevantní témata EVVO a EP

Specifický cíl: Cílem této oblasti je vytvoření vzdělávacích programů, které pokrývají relevantní témata dle SP EVVO a EP. Nemělo by docházet k převaze pouze jednoho nebo části témat. Také je cílem podporovat různé formy EVVO využívající především pobyt v přírodě nebo motivující k pobytu v přírodě s ohledem na všechny cílové skupiny. Je důležité zaměřit se i na velmi podstatné téma: hospodaření s vodou s aspektem na současnou situaci – prevence sucha, zásady správného hospodaření na zemědělské půdě a v lesích. Další téma ke vzdělávání, které by se nemělo opomenout, je nakládání s odpady – třídění odpadů, budoucnost v nakládání s odpady (skládkování, využitelné zdroje, re-use ekonomika).

OPATŘENÍ 5.1.1	Tvorba vzdělávacích programů s ohledem na vývoj trendů ve společnosti
Oblast	5.1 SYSTÉMOVÉ POKRYTÍ VZDĚLÁVACÍCH CÍLŮ A RELEVANTNÍCH TÉMAT
Popis / účel opatření	Toto opatření je průřezové napříč celé EVVO, proto rozšiřuje mnoho opatření výše popsané. Při tvorbě vzdělávacích programů, které mají přinést efektivitu, jsou zásadní tři věci: odbornost, rovnoměrné pokrývání prioritizovaných témat EVVO, která reagují na aktuální potřebu vč. doprovodných a aktuálnost vzhledem k vývoji trendů ve společnosti.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit dostatečné pokrytí prioritních vzdělávacích cílů, ale i dalších relevantních témat EVVO v praxi poskytovatelů EVVO a EP ve formálním i neformálním vzdělávání. • Realizace přednášek, ekologických výukových programů, zážitkových programů, soutěží a exkurzí a jiných aktivit s ohledem na vývoj trendů, cíleně pro žáky MŠ, ZŠ a SŠ, seniory a další cílové skupiny (přizpůsobení se cílové skupině). • Při tvorbě grantových programů a vzdělávacích programů podporovat prioritní

	<p>témata dle aktuálního vývoje, ale část prostředků ponechat vyčleněnou i pro ostatní témata - finanční podpora různých témat a aktivit napříč EVVO (např. i dotační programy na EVVO se zaměřením na neživou přírodu).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizace kvalitních vzdělávacích programů a aktivit EVVO ve školách a školských zařízeních. • Tvorba materiálů na různá témata v oblasti EVVO. • Stanovení prioritních témat pro Středočeský kraj (voda, krajina, NATURA 2000).
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet realizovaných aktivit s ohledem na vývoj trendů pro různé cílové skupiny. • Zastoupení prioritních témat v činnosti KSEV. • Počet podpořených projektů na prioritní témata.
Potenciální zapojené subjekty	SČK, KSEV, ostatní ekologická střediska, VISK
Cílová skupina	Příjemci EVVO
Zdroje financování	Granty SČK, MŠMT (dotace)

OPATŘENÍ 5.2.1	Podporovat různé formy EVVO využívající především pobyt v přírodě nebo motivující k pobytu v přírodě.
Oblast	5.2 OBSAHOVÉ TÉMA - PŘÍRODA
Popis / účel opatření	<p>EVVO se neobejde bez přímého kontaktu dětí a dospělých s přírodou (zážitky, zkušenosti) formou výuky v terénu.</p> <p>Výuka v kontaktu s přírodou je vymezena a podporována jako plnohodnotný a nezbytný způsob vzdělávání ve školách všech stupňů i v dalších vzdělávacích zařízeních a v současnosti jsou rozšiřovány možnosti pro spontánní aktivity, nestrukturovaný čas v přírodě.</p> <p>EVVO a EP navazuje na aktivity ochrany přírody, seznamuje příjemce s přírodním dědictvím Středočeského kraje, v rámci formálního i neformálního vzdělávání, dlouhodobé práce se skupinami i volného času rodin a jednotlivců, včetně využití návštěvnických středisek i další infrastruktury přírodně cenných území. V těchto aktivitách je zapotřebí pokračovat a rozšiřovat je.</p>
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Stanovení prioritních témat pro Středočeský kraj (voda, krajina, NATURA 2000). • Zajistit a podpořit vzdělávací programy pro pedagogy a další pracovníky s dětmi zaměřené na využití přímého kontaktu s přírodou ve vzdělávání. • Podporovat různé formy EVVO využívající především pobyt v přírodě nebo motivující k pobytu v přírodě. • Zajištění informací z oblasti ŽP v terénu dle aktuálních poznatků oboru interpretace místního dědictví a s ohledem na krajinný ráz (např. infopanely, naučné stezky, označení přírodních a historických zajímavostí) - kontrola stavu a běžná údržba provozovaných naučných stezek. • Podporovat šetrného využití volného času v přírodě • Formou grantových programů podporovat aktivity s pobytem v přírodě nebo k tomu motivující. Např. celoroční činnost dětských kolektivů, zpracování terénních vycházek pro učitele, interpretace přírodního dědictví v terénu nebo prostřednictvím návštěvnické infrastruktury apod. Soustředit se na přiblížení okolní krajiny, podporovat všechny cílové skupiny.

	<ul style="list-style-type: none"> Osvětové aktivity zaměřené na šetrný pobyt a pohyb v přírodě.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet vzdělávacích programů pro pedagogy a další pracovníky s dětmi zaměřené na využití přímého kontaktu s přírodou ve vzdělávání. Počet vytvořených aktivit / programů pro podporu šetrného využití volného času v přírodě. Stav naučných stezek.
Potenciální zapojené subjekty	SČK , KSEV, VISK
Cílová skupina	Domácnosti, podniky, školy, ostatní příjemci EVVO
Zdroje financování	Granty SČK , MŠMT (dotace)

OPATŘENÍ 5.3.1	Podporovat projekty místně zakotveného učení s účastí více partnerů (veřejná správa, NNO, podnikatelé, místní historikové atd.) - zajištění výuky v bezprostředním kontaktu s přírodou
Oblast	5.3 OBSAHOVÉ TÉMA – MÍSTO, SÍDLO, KRAJINA
Popis / účel opatření	Motivace pečovat o přírodu, krajinu a obec, kde žijeme, má základ ve vztahu k místu, které je naším domovem, a k lidem, kteří zde žijí. Za tím účelem je potřeba, aby EVVO využívalo nástroje místně zakotveného učení, interpretace místního přírodního, kulturního a historického dědictví a dalších přístupů vzdělávání o místě a v místě.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> Formou grantových programů podporovat vytváření modelových objektů a opatření ke zvýšení biodiverzity, zlepšení klimatu a ochraně půdního fondu, opylovatelů a živočichů v sídlech, vždy spojené s interpretační opatření veřejnosti. Formou aktivit KSEV podporovat projekty místně zakotveného učení s účastí více partnerů (veřejná správa, NNO, podnikatelé, místní historikové atd.). Formou aktivit KSEV, grantových programů nebo zakázky zajistit vzdělávací akce pro pedagogy, lektory a další poskytovatele EVVO na téma místně zakotveného učení a interpretace místního dědictví. Oceňovat nejlepší počiny v oblasti interpretace přírodního dědictví a místně zakotveného učení a zveřejňovat příklady nové praxe. Např. formou soutěží. Podpora národních a kandidátských geoparků a jejich činností prezentujících propojení geologické, biologické a kulturní složky dědictví Podpora projektů a dlouhodobých aktivit zprostředkujících kontakt dětí i dospělých s přírodou (aktivity a expozice záchranných stanic pro zvířata, exkurze, botanické, dendrologické, geologické aj. expozice, terénní workshopy aj.)
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet podpořených projektů. Počet realizovaných vzdělávacích akcí. Počet zveřejněných příkladů dobré praxe. Počet udělených ocenění
Potenciální zapojené subjekty	SČK, KSEV
Cílová skupina	Domácnosti, podniky, ostatní příjemci EVVO
Zdroje financování	Granty SČK, MŠMT, MŽP (dotace)

OPATŘENÍ 5.4.1	Podporovat vzdělávání, výchovu, osvětu a poradenství zaměřené na udržitelnou spotřebu
Oblast	5.4 OBSAHOVÉ TÉMA – UDRŽITELNÁ SPOTŘEBA
Popis / účel opatření	Spotřebitelé jsou díky propojování EVVO a EP s „environmentálně šetrnou“ praxí připraveni využívat environmentálně šetrných možností spotřeby materiálů, energií, technologií a služeb. Účelem tohoto opatření je kontinuální rozvinutí vzdělávání a osvěty o původu, ekologické zátěži, podmínkách vzniku výrobků a služeb a jejich environmentálním značení pro veřejnost, firmy a veřejné instituce.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> Podporovat vzdělávání, výchovu, osvětu a poradenství zaměřené na udržitelnou spotřebu, zejm. značení výrobků, místní výroba, environmentálně šetrný provoz a to pro různé cílové skupiny (domácnosti, podniky, zaměstnance SČK). Podporovat projekty poradenství (audity, návrhy opatření, konzultace apod.) v oblasti environmentálně šetrného provozu pro veřejnou správu školy a veřejné instituce, informačně vytvořením a zveřejněním databáze doporučených poraden a poradců. Zveřejňovat příklady dobré praxe v opatřeních pro environmentálně šetrný provoz v různých typech zařízení na webových stránkách SČK, v periodikách SČK a dalších médiích.
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> Počet realizovaných vzdělávacích akcí. Počet provedených auditů a konzultací. Zveřejněná databáze s příklady dobré praxe. Přehled zavedených opatření na KÚ.
Potenciální zapojené subjekty	SČK , KSEV, VISK
Cílová skupina	Zaměstnanci SČK, domácnosti, podniky, ostatní příjemci EVVO
Zdroje financování	Grantové projekty SČK ve spolupráci s pracovníky pro styk s médii SČK

OPATŘENÍ 5.5.1	Podpora vzdělávacích a osvětových aktivit zaměřené na porozumění příčinám a dopadům změn klimatu
Oblast	5.5 OBSAHOVÉ TÉMA – KLIMA V SOUVISLOSTECH
Popis / účel opatření	V současné době existuje nabídka EVVO a EP umožňující, aby všechny významné cílové skupiny porozuměly příčinám změny klimatu a jejím negativním dopadům v ČR, Evropě a ve světě, měly povědomí kompetence pro osvojení a uskutečňování mitigačních (snižování emisí skleníkových plynů, zejména pak odklonem od využívání fosilních paliv) a adaptačních opatření (přizpůsobování se dopadům změny klimatu, zejména pak reakce na extrémní projevy počasí). Ale tuto nabídku EVVO je potřeba realizovat častěji, např. formou podpory vzdělávacích aktivit.
Typové aktivity naplňující opatření	<ul style="list-style-type: none"> Podpora vzdělávacích a osvětových aktivit (např. formou dotačních projektů) zaměřených na porozumění příčinám a dopadům změn klimatu a možnostem mitigačních a adaptačních opatření s přihlédnutím k možnostem různých cílových skupin. Poskytování dat o indikátorech změn klimatu a o realizovaných opatřeních v kraji

	zejména poskytovatelům EVVO (formou psané zprávy, exkurze na příklad dobré praxe nebo naopak na problémové místo)
Indikátory	<ul style="list-style-type: none"> • Počet podpořených aktivit zaměřených na porozumění příčinám a dopadům změn klimatu a možnostem mitigačních a adaptačních opatření s přihlédnutím k možnostem různých cílových skupin. • Počet podpořených aktivit zaměřených na porozumění příčinám a dopadům změn klimatu a možnostem mitigačních a adaptačních opatření s přihlédnutím k možnostem různých cílových skupin. • Zasláné a zveřejněné zprávy z území SČK. • Proběhlé exkurze a akce.
Potenciální zapojené subjekty	SČK, KSEV, možná kooperace s VISK
Cílová skupina	Domácnosti, podniky, ostatní příjemci EVVO
Zdroje financování	Grantové projekty SČK, MŽP, fondy EU

7. ZÁVĚR

Koncepce nejprve analyzuje současný stav EVVO ve Středočeském kraji v souladu se SP EVVO a EP, následně stanovuje vize, prioritní oblasti, cíle a akční plán EVVO, kde jsou již konkrétní dílčí aktivity (včetně jejich indikátorů), které vedou k naplňování cílů. Dále stanovuje zodpovědné osoby či orgány pro splnění daných dílčích cílů/úkolů.

Snahou Koncepce je přinést pozitivní změny v oblasti EVVO ve Středočeském kraji. Ať se již jedná o pestrou nabídku kvalitních programů environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, zvýšení odpovědného přístupu občanů, veřejné správy a podnikatelů k budoucnosti, nebo že budou mít poskytovatelé služeb v oblasti EVVO k dispozici profesionální zázemí pro přípravu kvalitních programů na odborné úrovni odpovídající potřebám jednotlivých cílových skupin včetně monitorování jejich kvality.

Za zpracovatelský tým přeje Středočeskému kraji hodně štěstí v rozvoji EVVO.

„Protože všichni sdílíme tuto malou planetu Zemi, musíme se naučit žít v harmonii a míru mezi sebou a s přírodou. To není jen sen, ale nutnost.“ Dalajláma

„Vše v přírodě - každá květina, každý strom a každé zvíře nás může mnohému naučit“
Eckhart Tolle, německý spisovatel 1948

„Pobyt v přírodě vám nikdo a nic nenahradí. Útěk skautů do přírody je jen návratem do nejdražší naší domoviny, kde jedině můžeme slyšet puls opravdového života s jeho uzdravující a vše obnovující mocí.“ Antonín Benjamin Svojsík český pedagog a skaut 1876 – 1938

8. POUŽITÁ LITERATURA

- FROUZ, J., MOLDAN, B. A kol.: *Příležitosti a výzvy environmentálního výzkumu*, 2015, Praha: Karolinum. 312 s. ISBN 978-80-246-2667-3
- HORKÁ, H. *Ekologická dimenze výchovy a vzdělávání ve škole 21. století*. Brno: Katedra pedagogiky Pedagogické fakulty MU, 2005. ISBN 80-210-3750-4.
- SČK: *Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) ve Středočeském kraji*, dostupné na: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/zivotni-prostredi/evvo>
- SČK: *Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta středočeského kraje*, dostupné na: <https://www.stredoceska-evvo.cz/>
- SČK: *Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje v letech 2011–2020*, dostupné na: https://www.stredoceska-evvo.cz/wp-content/uploads/koncepce_evvo2011_2020.pdf
- SČK: *Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje aktualizace pro roky 2018-2020*, dostupné na: <https://www.stredoceska-evvo.cz/wp-content/uploads/Koncepce-EVVO-aktualizace-1.pdf>
- MŽP: *Rozvojový program environmentálního poradenství v České republice pro období 2008 - 2013*, dostupné na: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/environmentalni_poradenstvi/\\$FILE/ONPZP-Rozvojovy_program_EP-20080331.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/environmentalni_poradenstvi/$FILE/ONPZP-Rozvojovy_program_EP-20080331.pdf)
- MŽP: *Státní program EVVO a EP na léta 2016-2025*, dostupné na: https://www.mzp.cz/cz/statni_program_evvo_ep_2016_2025
- Vzdělávací institut Středočeského kraje (VISK): *Nabídka vzdělávacích aktivit VISK*, dostupné na: <https://visk.cz/>
- Seznamskol.cz: *Počty škol*, dostupné zde: <https://www.seznamskol.cz/>
- SČK: *Střediska ekologické výchovy ve Středočeském kraji*, dostupné na: https://gis.kr-stredocesky.cz/js/strediska_evvo_story/
- SČK: *Ostatní střediska EVVO ve Středočeském kraji (výběr)*, dostupné na: https://gis.kr-stredocesky.cz/js/strediska_evvo_story/
- SČK: *Nabídka středisek EVVO*, dostupné na: <https://www.stredoceska-evvo.cz/nabidka-stredisek-evvo/>
- SČK: *Krajská střediska ekologické výchovy*, dostupné na: <https://www.stredoceska-evvo.cz/krajska-strediska-ekologicke-vychovy/>
- NSEV Kladno-Čabárna: *Shrnutí základních informací, Výroční zprávy 2016-18*, dostupné zde: <https://www.nsev-kladno.cz/ke-stazeni/>
- Ekocentrum Huslík: *Shrnutí základních informací*, dostupné zde: <http://ekocentrumhuslik.cz/>
- Ochrana fauny ČR Hrachov: *Shrnutí základních informací*, dostupné na: <http://ochranafauny.cz/>
- Ochrana fauny ČR Hrachov: *Hlavní posláni motýlária*, dostupné na: <http://motylarium.cz/>
- Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim: *Shrnutí základních informací, Výroční správa 2018*, dostupné na: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/>
- Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim: *Ekocentrum ParaZOO*, dostupné na: <http://www.parazoo.cz/>
- Ekologické centrum Orlov: *Shrnutí základních informací, Výukové programy*, dostupné na: <http://www.eco-centrum.cz/>

9. PŘÍLOHY

9.1 Příloha 1: Pojmosloví

1. **Ekolabeling** (též ekoznačení, z angl. ecolabeling) je systém značení (prohlášení o jakosti) používaným u environmentálně šetrných výrobků, technologií či služeb. Jde o dobrovolný, tržně orientovaný nástroj ochrany životního prostředí. Pro zajištění transparentnosti a celosvětové srovnatelnosti hodnocení je upraveno normami ISO řady 14020.
2. **Ekologická výchova** je starší, v České republice stále velmi vžitý ekvivalent pro pojem *environmentální výchova*.
3. **Ekologický výukový program** (EVP) je výchovně vzdělávací lekce probíhající zpravidla mimo školu, tj. v přírodě, ve středisku ekologické výchovy apod. Obsah EVP je ekologický (v odborném slova smyslu) či environmentální. EVP využívá prvky souvislostního, problémového a projektového vyučování, etické, estetické, pracovní i dramatické výchovy. Důraz je kladen na odbornou úroveň a aktuálnost poskytovaných informací, rozvíjení tvořivosti, komunikace a týmové práce, aktivizaci k řešení problémů a na praktické poznatky žáků získávané mj. bezprostředním kontaktem s přírodninami, přírodními materiály i aktivním pobytem v terénu. EVP není výukový program bez ekologického/environmentálního obsahu a rovněž takový, který neovlivňuje postoje ve smyslu udržitelného rozvoje.
4. **Ekologie** je interdisciplinární vědní obor zabývající se vztahy mezi organismy navzájem a mezi organismy a prostředím. Užívání tohoto termínu je mnohdy nesprávně ztotožňováno s péčí o životní prostředí, ochranou přírody či společenskou (politickou) ideologií apod.
5. **Ekoporadna** je nezisková instituce, rozpočtová nebo příspěvková organizace, která
 - vyvíjí soustavnou činnost v oblasti ekologického poradenství,
 - nabízí informace z oblasti životního prostředí pro veřejnost, konzultace v oblasti šetrného vztahu k životnímu prostředí, projekty preventivní péče o městský nebo venkovský prostor, kontakty na kompetentní instituce v oblasti ŽP, podporu komunikace mezi orgány státní správy, samosprávy, odborníky, veřejností a podnikateli aj. (*zdroj: Organizační řád STEP*)
 - splňuje podmínky pro zajištění činnosti (dle přísl. právních předpisů, např. má alespoň jednoho profesionálního pracovníka v oblasti ekologického poradenství aj.).
6. **Environmentální** - ekvivalent adjektiva českého pojmu životní prostředí (z angl. environment). Vědní obor interdisciplinárního charakteru zabývající se životním prostředím se nazývá *environmentalistika*. Bývá (ne zcela správně) zaměňován za pojem *ekologický*.
7. **Environmentální gramotnost** (ekogramotnost) jsou celkové znalosti, dovednosti a postoje v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje.
8. **Environmentální management** (EMAS - environmental management system) je způsob managementu (řízení instituce) zohledňující environmentální dopady ve všech ohledech a při všech

činnostech.

9. **Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta** je činnost vedoucí lidi k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného života, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality prostředí, jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách (zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, § 16).
10. **Osvěta** je tradiční termín pro nejrůznější vzdělávací a výchovné aktivity zaměřené na nejširší vrstvy populace nebo na některé specifické cílové skupiny (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 1998).
11. **Projekt** je v zásadě jakýkoliv plánovaný záměr, jehož cílem je přivodit užitečnou změnu na úrovni národa, komunity, instituce či organizace. Může být stavebně-konstrukční nebo organizačně-finanční povahy.
12. **Středisko ekologické (environmentální) výchovy** je zařízení, které se zaměřuje na realizaci výukových programů pro děti a mládež, vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky, mimoškolní činnost pro děti a mládež, akce pro širokou veřejnost, publikační činnost, případně další činnosti z oblasti EVVO.
13. **Školní projekt** (výchovně vzdělávací projekt) je cílená, promyšlená a organizovaná činnost prováděná s ohledem na pedagogický záměr učitele a potřeby a zájmy žáků. Komplexně ovlivňuje osobnost žáků na úrovni vědomostí, dovedností i postojů a zahrnuje vždy prvky spolupráce, plánování, práci s různými zdroji informací a vyhodnocení. Nedílnou součástí je praktická činnost, jejímž výsledkem je konkrétní zamýšlený výsledek užitečný v životě (produkt).
14. **Udržitelný rozvoj** je takový způsob rozvoje společnosti, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby.
15. **Výchova** je proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jeho vývoji (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 1998).
16. **Výukový program** je interaktivní výchovně vzdělávací lekce, jejímž cílem je upevnění, prohloubení a rozšíření učiva všech stupňů škol v souladu se školními vzdělávacími programy; výukový program probíhá zpravidla mimo budovu školy (ve středisku zájmového vzdělávání, ve středisku ekologické výchovy, v přírodě apod.).
17. **Vzdělávání k udržitelnému rozvoji** aplikuje principy udržitelného rozvoje do všech typů a úrovní vzdělávání.
18. **Vzdělávání, vzdělávací procesy** jsou činnosti probíhající v různém edukačním prostředí a obsahující řízené učení nějakého subjektu (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 2003).

9.2 Příloha 2: Bližší popis EVVO ve školách ve SČK

Mateřské školy: Záměrem provozovatelů EVVO je ve spolupráci s pedagogem MŠ vytvořit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí pro osvojení si návyků pro prevenci škodlivých vlivů na přírodu. V předškolním věku může EVVO daleko více a hlouběji děti ovlivnit a některá ekocentra realizují programy EVVO do MŠ v největším rozsahu oproti ostatním školským zařízením. Mateřské školy se také zapojují do celodenní akcí EVVO, připravují vlastní program např. ke Dni Země, Dni stromů, vytvářejí výstavy, organizují úklid okolí, adoptují zvířata v záchranných stanicích. Některé školky nabízejí i vlastní kroužky pro děti zabývající se environmentální oblastí. Pedagogům MŠ schází metodické vedení, praktické ukázky, náměty a zejména místní informace o životním prostředí a přírodě. Proto prozatím volí cestu využívání odborníků z ekocenter a eko-středisek. Navíc střediska mohou nabídnout odlišné a podnětější prostředí, autentičnost či setkání s odborníky.

Základní školy: Stěžejním dokumentem pro oblast základního školství, a to nejen v environmentální výchově, vzdělávání a osvětě, je Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV). Cílem tohoto programu je pomoci žákům utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání.

Tematické okruhy průřezového tématu Environmentální výchova jsou členěny tak, aby umožňovaly celistvé pochopení problematiky vztahů člověka k životnímu prostředí a vedly k uvědomění si základních podmínek života a odpovědnosti současné generace za život v budoucnosti. Tematické okruhy: Ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí

Současné vzdělávací programy pro základní školy umožňují různou měrou klást důraz na environmentální vzdělávání (volitelné předměty, nepovinné předměty, projektové vyučování). Integrace EVVO do všech (anebo téměř všech) vyučovacích předmětů však závisí na pochopení, znalostech a umu vedení školy i celého pedagogického sboru. Velmi důležití pro EVVO jsou školní koordinátoři EVVO. Jejich pracovní náplní je koordinace přípravy a zpracování školního programu EVVO ve spolupráci s ostatními pracovníky školy. Dále dbá, aby byl školní program EVVO v souladu s další dokumentací školy, navrhuje řediteli školy začlenění EVVO do další dokumentace školy. Koordinuje realizaci EVVO na škole či školském zařízení, poskytuje ostatním pracovníkům školy či školského zařízení konzultace a podporu v začlenění EVVO do jejich činností. Vyhledává možnosti a příležitosti k poznávání okolního prostředí školy a další.

Vyšší odborné školy, střední školy, střední odborná učiliště, učiliště a speciální školy

U středních škol dochází jejich specializací (střední odborné školy a střední odborná učiliště) k zúžení prostoru k výuce ekologických témat (s výjimkou gymnázií). Žáci i pedagogové se potýkají s množstvím učiva, které musí zvládnout, a tomu především věnují vyučovací kapacitu. Ve všech rámcových vzdělávacích programech by environmentální výchova měla být zpracována a prolínat předměty a to bez ohledu na to, zda na SŠ mají nebo nemají obor vzdělání přímo zaměřený na ekologii. Pouze některé střední školy a střední učiliště seznamují studenty s obecnými základy ekologie ve stejnojmenném předmětu. Existují i školy, definují EVVO jako svou prioritu a přihlásily se do sítě škol zabývajících se EVVO (viz M.R.K.E.V.). Najít čas na akce a aktivity EVVO je pro řadu pedagogů nepřekonatelným problémem, stejně tak výuka probíhající v přírodním prostředí, což se ojediněle daří.

Vysoké školství

Vzhledem k autonomii vysokých škol je zaměření jednotlivých studijních programů ovlivňováno pouze při periodických akreditacích oborů, možnosti orgánů SČK jsou minimální. Významnou úlohu v této oblasti

může hrát komise rady kraje pro vědu, výzkum a vysoké školy (studijní programy, společenská objednávka, zahraniční spolupráce). Na území Středočeského kraje mají sídlo 3 vysoké školy (Škoda Auto Vysoká škola Mladá Boleslav, Středočeský vysokoškolský institut Kladno, Vysoká škola politických a společenských věd Kolín). Mají však zde svá pracoviště mnohé další např. Česká zemědělská univerzita v Praze, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, České vysoké učení technické a jsou zde i soukromé VŠ, např. Vysoká škola finanční a správní, o. p. s. Působení VŠ překonává bariéru jednotlivých krajů a je celorepublikovou záležitostí. EVVO zvláště významně ovlivňuje situace na fakultách připravujících učitele, z nichž má pro kraj největší význam PedF UK. Zde působí i Centrum školského managementu. Cílovou skupinou z hlediska EVVO jsou studenti těchto škol a vysokoškolští učitelé. VŠ přispívají k EVVO výzkumnou činností ve spolupráci s krajem či státní správou.

Speciální a praktické školy

Problematika EVVO této oblasti nebyla ve Středočeském kraji dosud podrobně analyzována a její praktická realizace nikterak systematicky řešena. Důvodem je především značná rozmanitost tohoto typu škol a s ní související specifické potřeby. Vzhledem ke specifickým potřebám postižených žáků musí každá škola vycházet ze svého ŠVP, místních podmínek, které si může přizpůsobit a z možností spolupracujících institucí.

Vzdělávání pedagogů

Profesní (pregraduální) příprava učitelů v oblasti EVVO se na jednotlivých fakultách a v různých aprobačních předmětech podstatně liší. Nejčastěji zařazovanou organizační formou zůstává klasická přednáška, v menším zastoupení jsou aktivizující formy s větší spoluúčastí posluchačů jako je seminář, praktické cvičení nebo exkurze.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO je zajišťováno Vzdělávacím institutem Středočeského kraje (VISK), ve střediscích EVVO, případně dalšími akreditovanými institucemi v rámci akreditovaných kurzů DVPP. Další příležitosti otevírají projekty v oblasti celoživotního vzdělávání realizované např. Pedagogickou fakultou UK (např. projekt Alma Mater Studiorum), Přírodovědeckou fakultou UK (např. Projekt 5P) a dalšími institucemi.

Jsou organizována i pravidelná setkání s koordinátory EVVO, která přispívají k dalšímu rozvoji těchto pedagogů. Setkání se uskutečňují i na mezinárodní úrovni. V kraji se každoročně pořádají dvě konference: Pedagogická konference Středočeského kraje „Výchova a vzdělávání pro život“ a pedagogickou konferenci Jaro.

Do konce roku 2018 Český svaz ochránců přírody Vlašim realizovalo semináře specializačního studia, které probíhali v rámci projektu Specializační studium pro dobrou praxi EVVO na školách. Tento projekt byl spolufinancován Státním fondem životního prostředí České republiky na základě rozhodnutí ministra životního prostředí. Jednalo se o zajímavá témata, např. Didaktika EVVO na střední škole, Badatelsky orientovaná ekologická výchova, Environmentální myšlení, etika a odpovědnost, vč. ochrany zvířat, Ochrana přírody v EVVO, Ekopedagogika a ekopsychologie ve školní praxi, Public relations v EVVO a další.

Další zařízení a organizace působící na děti, mládež a pedagogy ve školství

Školní družiny, kluby a školní jídelny

Dostatek prostoru pro realizaci EVVO je v činnosti školních družin, ve kterých se soustřeďují někteří žáci 1. stupně základních škol. Z výsledku průzkumu však vyplývá, že EVVO ve školní družině realizuje pouze asi polovina škol.

V některých školách ve Středočeském kraji spadají školní družiny pod působnost školního koordinátora EVVO a jejich aktivity patří zejména do oblasti motivace a vytváření postojů dětí. Úroveň působení ŠD na poli EVVO je závislá na řediteli školy, které je ŠD součástí.

Školní kluby jsou zařízení při ZŠ určená pro žáky 2. stupně školy, ale nejsou zřízeny při všech ZŠ v regionu. K jejich náplni patří např. různé zájmové kroužky, z nichž některé svým zaměřením postihují oblast EVVO. Zde se nabízí velký prostor pro spolupráci se středisky environmentální výchovy a různými nevládními neziskovými organizacemi.

Střediska (centra) ekologické výchovy

SEV/CEV intenzivně spolupracují se všemi typy škol, předškolními i školskými zařízeními. Jejich činnost zahrnuje především realizaci výukových programů pro děti a mládež, tvorbu učebních pomůcek a školních projektů, organizování akcí a dalšího vzdělávání pro pedagogické pracovníky, síťování škol se zájmem o EVVO a jednorázové akce. SEV umožňují realizovat EVVO mnohdy za podmínek (metody, prostředí, technika, pomůcky aj.), které běžná školní výuka nemůže nabídnout. Zároveň slouží jako inspirace pro učitele.

Sítě škol a školských zařízení

Sít středočeských mateřských škol [Středočeská Mrkvička](#) vznikla jako jeden z programů ČSOP Vlašim na počátku roku 2002. Od roku 2007 se začlenila do nově vzniklé celostátní sítě, kterou koordinuje SSEV Pavučina a kterou finančně podporuje MŠMT ČR. Od roku 2008 bylo fungování sítě pravidelně finančně podporováno i Středočeským krajem. Cílem je podpora zájmu o EVVO, poskytování informací, metodických materiálů, možnosti konzultací apod. Zapojené MŠ dostávají pravidelně Informační bulletin Mrkvička.

Sít Středočeská [M.R.K.E.V.](#) sdružuje středočeské školy a další školská zařízení a je součástí celostátní sítě MRKEV. V rámci kraje síť spravuje ČSOP Vlašim. Prostřednictvím sítě ZŠ a SŠ je školám distribuován časopis pro ekogramotnost Bedrník vydávaný SSEV Pavučina.

Dlouhou tradici má Klub ekologické výchovy, který je asociací pedagogů a škol v oblasti EVVO a působí po celé republice. KEV má svůj regionální článek ve Středočeském kraji, kde sdružuje téměř čtyři desítky škol základního a středního vzdělávání. Školy zapojuje jako partnery do svých projektů na národní i mezinárodní úrovni a přispívá ke zlepšení materiálního zázemí škol pro EVVO.

Částečně zdroj: Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje v letech 2011-2020

9.3 Příloha 3: Organizace sdružující střediska EVVO

Ve Středočeském kraji existují dvě hlavní sdružující střediska EVVO. Jedná se o:

Členská střediska [SSEV Pavučina](#)

Členové Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina musí splňovat kritéria týkající se ročního počtu zrealizovaných výukových programů pro školy a seminářů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a musí jít o profesionální organizace.

Ve Středočeském kraji má SSEV Pavučina 6 členských středisek:

Zdroj: pavucina-sev.cz

Akreditovaná ekocentra [ČSOP](#)

ČSOP udělilo v roce 2010 akreditaci celkem sedmi svým základním organizacím ze Středočeského kraje. Ekocentra se mohou akreditovat dle šíře svého zaměření až ve 4 oblastech: ekocentrum osvětové, ekocentrum výukové, ekocentrum vzdělávací a ekocentrum poradenské. Na rozdíl od krajských středisek nebo členských středisek SSEV Pavučina mohou na akreditaci dosáhnout i čistě dobrovolnické organizace bez profesionálních pracovníků. Akreditovaná ekocentra musí však také splňovat určité podmínky dle Směrnice ÚVR ČSOP pro "Ekocentra ČSOP".

Některá ekocentra ČSOP jsou zároveň součástí SSEV Pavučiny.

Přehled středočeských ekocenter ČSOP

• ZO ČSOP Polabí	PODĚBRADY
• ZO ČSOP	NYMBURK
• Český svaz ochránců přírody "Hastrman"	NYMBURK 2
• ZO ČSOP Velké Popovice	VELKÉ POPOVICE
• ZO ČSOP 10/10 BRANDÝS N. L.	STARÁ BOLESLAV
• ZO ČSOP EKOCENTRUM ŘÍČANY	ŘÍČANY
• ZO ČSOP Vodolensis	ODOLENA VODA
• Český svaz ochránců přírody Svojetice	MUKAŘOV-SVOJETICE
• ZO ČSOP HOSTIVICE	HOSTIVICE
• ZO ČSOP 11/11 Zvoneček	VRANÉ NAD VLTAVOU
• ZO ČSOP Ptice	PTICE
• ČESKÝ SVAZ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY ZO	NOVÝ KNÍN
• ZO ČSOP 11/31 Valento	SLAPY NAD VLTAVOU
• Český svaz ochránců přírody Březová - Oleško	BŘEZOVÁ - OLEŠKO
• Český svaz ochránců přírody Letokruh Jesenice	JESENICE U PRAHY

- ZO ČSOP 12/01 Příbram STARÁ HUŤ
- ZO ČSOP 12/05 NOVÝ KNÍN NOVÝ KNÍN
- Základní organizace Českého svazu ochránců přírody "Střední Brdy" PŘÍBRAM
- ZO ČSOP Roháči ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM
- ZO ČSOP KŘIVOKLÁT KŘIVOKLÁT
- ZO ČSOP Zbečno ZBEČNO
- ZO ČSOP Rak Rakovník RAKOVNÍK
- ZO ČSOP SILVATICA RUDA

Zdroj: csop.cz

9.4 Příloha 4: Financování EVVO¹¹

9.4.1 Financování EVVO z prostředků Evropské unie

V uplynulém období byly významnými zdroji pro EVVO ve Středočeském kraji zejména Evropský sociální fond (ESF) – Operační program rozvoje lidských zdrojů (OPRLZ), Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK), Operační program životní prostředí (OPŽP) a Společný regionální operační program (SROP), dále Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) – Osa IV, program Leader a Programy finančních mechanismů Evropského Hospodářského Prostoru (EHP) a Norska.

Projekty významné pro rozvoj krajského systému EVVO:

Šlo o projekty podporující rozvoj středisek EV v kraji a to jednak tvorbu nových pracovních míst a dále materiálně technické vybavení. Díky „měkkým“ projektům podpořeným z evropských strukturálních fondů (OPRLZ, OPVK) došlo k rozvoji středisek a jejich aktivit, ovšem jen v krátkodobém horizontu několika let. Tyto projekty nepřinesly dlouhodobě stabilizaci středisek a neumožnily jejich další samofinancování. Střediska se tak ocitla v „projektové pasti“, kdy na udržení vzniklých pracovních míst a činnosti je nutno psát další a další projekty. Určitý posun přináší Operační program Životní prostředí, z něhož bylo (a je) možno čerpat investiční prostředky. Nově postavené, zakoupené nebo zrekonstruované objekty snad do budoucna pomohou střediskům financovat část aktivit z poplatků za ubytování účastníků kurzů nebo pronájmů na vzdělávací akce.

Přínosy dokončených projektů podpořených z Evropských strukturálních fondů pro rozvoj EVVO v kraji jsou a) dlouhodobé:

- vzdělávání aktérů EVVO (lektori EV a pracovníci SEV, učitelé - zejména školní koordinátoři EV),
- vytvoření vzdělávacích produktů (kurzy, výukové programy, studijní materiály),
- investice do infrastruktury SEV (OP ŽP), nová pobytová SEV, opravy budov – do budoucna umožní částečné samofinancování aktivit EVVO.

b) krátkodobé:

- vytvoření nových pracovních míst v oboru EVVO,
- materiálně technické vybavení SEV.

Negativa projektů podpořených z Evropských strukturálních fondů pro rozvoj EVVO v kraji jsou

- projektová past SEV z hlediska jejich udržitelnosti,
- návyk klientů na akce a publikace zdarma, velká konkurenční výhoda oproti těm organizacím, kteří projekt nemají,
- neudržitelná pracovní místa,
- velká administrativní zátěž SEV.

9.4.2 Financování EVVO z prostředků státního rozpočtu

1. **Ministerstvo životního prostředí** vypisuje každoročně výběrové řízení na podporu projektů předkládaných nestátními neziskovými organizacemi (NNO) též v oblasti EVVO. Dále MŽP pravidelně vypisuje veřejnou zakázku Plnění vybraných úkolů akčního plánu Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice. Ta je realizována projektem [Národní síť středisek EVVO](#). Do projektu se mohou zapojovat organizace, které realizují ekologické

¹¹ Tato kapitola je citována ze zdroje: Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Středočeského kraje v letech 2011-2020

výukové programy, vzdělávání odborné veřejnosti, spolupráci s VŠ a VOŠ, osvětové akce pro veřejnost a další. [Revolvingový fond](#) MŽP umožňuje podporu projektů (formou půjčky či grantu) s pozitivním vlivem na životní prostředí a udržitelný rozvoj.

2. **Státní fond Životního prostředí** podporuje některé investiční i neinvestiční akce pro potřeby EVVO. Informace lze získat na <http://www.sfzp.cz>.
3. **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** podporuje mimoškolní činnost kolektivů dětí a mládeže prostřednictvím zastřešujících organizací (ČSOP, Skaut aj.), dále také letní tábory a částečně i některé soutěže (Ekologická olympiáda, Indiánská stezka, Zelená stezka - Zlatý list aj.). Dále rovněž realizuje *Program na podporu činnosti nestátních neziskových organizací (NNO) působících v oblasti EVVO*. Informace jsou dostupné na <http://www.msmt.cz/dotacni-programy>

9.4.3 Dotace od Středočeského kraje

Jak již v Koncepti bylo napsáno, SČK poskytuje pro rok 2020 V rámci Programu 2020 EVVO 7 milionů Kč. Během roku však vypisuje i jiné výzvy, které jsou více specifické s ohledem na naplňování akčních plánů ve strategických dokumentech.

9.4.4 Neveřejné zdroje

Dalšími možnými finančními zdroji pro realizaci EVVO neziskovými organizacemi, případně též školami jsou různé nadace a fondy, např.:

1. Open Society Fund Praha (<http://www.osf.cz>)
2. Nadace Partnerství (<http://www.nadacepartnerstvi.cz>)
3. Nadace Veronika (<http://nadace.veronica.cz>)
4. Nadace Via (<http://www.nadacevia.cz>)

Na webovém portálu Neziskovky.cz je k dispozici grantový kalendář i aktualizovaná databáze finančních zdrojů s možností vyhledávání podle zadaných kritérií.

EVVO také podporují soukromé či státní podniky (např. prostřednictvím projektů základních organizací ČSOP a členských středisek SSEV Pavučina) a rovněž firmy, v jejichž povaze činnosti je nakládání s energiemi, vodou nebo v rámci telekomunikací. Např. RWE, Alpiq, Veolia, Vodafone aj. vypisují drobné granty jak pro NNO tak pro kolektivy školských zařízení na environmentálně zaměřená témata, případně ve spolupráci se SEV vyhlašují soutěže pro děti a mládež (vědomostní Ekotronik, fotosoutěže aj.).

9.5 Příloha 5: Standard dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO člení kompetence dle cílových skupin

kompetence EVVO		
koordinátor	pedagogický pracovník	řídící pracovník
orientace v dokumentech a organizacích EVVO	rámcová orientace v dokumentech a organizacích EVVO	orientace v dokumentech a organizacích EVVO
orientace v ekologii, ochraně přírody, ŽP a krajiny, znalost stavu ŽP	orientace v ekologii, ochraně přírody, ŽP a krajiny, znalost stavu ŽP	orientace v ekologii, ochraně přírody, ŽP a krajiny, znalost stavu ŽP
chápání principů UR, začlenění EVVO do ŠVP, zpracování a realizace školního programu EVVO	začlenění EVVO do výuky v návaznosti na ŠVP a školní program EVVO	začlenění EVVO a školního programu EVVO do ŠVP
znalost metody interdisciplinárního aktivního učení, schopnost inovace výuky a individuální práce s žákem	znalost metody interdisciplinárního aktivního učení, schopnost inovace výuky a individuální práce s žákem	znalost metody interdisciplinárního aktivního učení, schopnost inovace výuky
schopnost diferenciaci EVVO z hlediska studijních a učebních oborů		schopnost diferenciaci EVVO z hlediska studijních a učebních oborů
vědomí formativního účinku prostředí a vlivu osobních postojů	vědomí formativního účinku prostředí a vlivu osobních postojů	vědomí formativního účinku prostředí a vlivu osobních postojů
rozvíjení kompetencí žáků pomocí výše uvedených metod	rozvíjení kompetencí žáků pomocí výše uvedených metod	rozvíjení kompetencí žáků pomocí výše uvedených metod

Zdroj: HORKÁ H., 2005